

Sled so pustili

Pri nas dogodki zadnjih desetletij, zadnjih let in mesecev, dvojno sled: tako, ki jo moremo z veseljem in ponosom opazovati in zasledovati in drugo, ki so jo zapustili škodljivci našega naroda in nasprotniki naše države.

Prva sled, ki nam je v veselje in ponos, nam kaže stopinje delavcev, požrtvovalnih mož in fantov, žen in deklet, ki so doumeli — zavestno ali podzavestno — vso veličino naše narodne svobode in državne samostojnosti. Sled, ki so jo napravili, ko so bili na delu po naši lepi Sloveniji in širni Jugoslaviji, vsi in vselej in povsod v srcu velike ljubezni do države in naroda in neomajno zaupanje v krmarje naše sedanosti in bodočnosti. Trden in samozavesten je bil njihov korak in odločno in jasno so povedali, kar so v srcih nosili; ponosni so hodili od človeka do človeka, od soseske do soseske in od mesta do mesta. S svojim nastopom so vsakemu, ki jih je srečal, dopovedovali in dokazovali, kako srečni moremo biti, da je konec tisočletnega podložitva. Povsod so dajali pogum za novo življenje v svobodi in oznanjali vero v moč in življenjsko silo naroda in države. Pokazali so na velikanske zaklade, zakopane še in neodkrita v narodu. Opozarjali so pa na žrtve, preganjali strah pred njimi in dokazovali potrebo do njih. Pojasnjevali so težave in dopovedovali, kako se bodo vedno bolj manjšale. Dramili so iz zaspanosti tisočletnih mrakov in vzbujali k življenju v nove sončne dni. Od sosedu do sosedu in v vseh soseskah so pustili sled svojega dela in njihove stopinje so neizbrisno vtisnjene v naši zemlji in na pragi naših koč.

Je še druga sled po naši zemlji, v naših mestih in trgih in tudi po vaseh, ki je pa nismo veseli. To je sled večnih sužnjev tujih miselnosti, sužnjev, ki se ne morejo nikdar otresti spon in vezi, niti z lastno močjo, niti ne pustijo, da bi jim drugi pomagali. Ti sužnji tujih miselnosti so hodili po naši domači blagoslovljeni zemlji od človeka do človeka v mestih in trgih in tudi po vaseh. Njihov korak ni bil možat in odkrit, plazili so se po stranskih poteh in stezah in največkrat so v mraku prihajali. Tiho so prišepetavali, čisto blizu k našim ušesom so se sklanjali in z besedami jim je smrdljiva sapa uhajala iz ust. Govorili so o veličastvu in lepoti tujine, o mogočnosti in moči tujih rodov, niso pa hoteli poznati našega malega naroda in niso imeli besede za našo lepo slovensko življenje. Tujci so jim bili sposobni vodniki in po njihovih navodilih so se ravnali, o sposobnostih in delu naših narodnih in državnih krmarjev pa niso mogli in hoteli poslušati. Slikali so nam neko rajsko življenje brez naše zemlje in domovine, kakor da bi sužnji mogli lepše življenje živeti ko svobodni ljudje. Nič niso hoteli povedati o naših bogatih zakladih, le tuj lišp in blesk so nam kazali. V kričečih barvah so nam slikali težave in strašili so nas pred žrtvami. Dokazovali so nam brezpomembnost naših prizadevanj za lepšo bodočnost, omajati so nam hoteli vero v nas same, našo domovino in državo. Kjer koli so hodili, so svojo sled pustili, ki nam je že v sramoto.

Tudi pri nas gasilcih smo sledi zasledili. Veseli smo ene, sramujemo se druge in radi bi jo izbrisali za vedno iz naših domov in naših duš. Kajti nam so z uzakonjenimi predpisi naložili težke in odgovornostipolne naloge. Če jih hočemo opravljati, morajo naše duše in naši domovi biti čisti vseh grdih sledi. Le gasilec, ki je trden v veri in zaupanju v moč naroda in države, ki samo naše narodne in državne krmarje posluša in se po njih poveljih ravna, bo mogel svoje gasilske dolžnosti opravljati. Ne samo mogel: gasilske dolžnosti bo smel opravljati v težkih časih le zaveden slovenski gasilec. Gasilec biti je častno in le svojim najboljšim, le onim, ki jim popolnoma zaupa, bo narod dal pooblastilo za gasilsko delo. Naš narod ne potrebuje »fajerverkerjev«, potrebuje pa gasilce — borce za svojo narodno svobodo in državno pripadnost. Kdor našega naroda noče spoštovati in kdor mu njegove svobode in državnosti ne prizna, kdor ne more in noče priznati naših narodnih in državnih krmarjev, kdor bolj zaupa tujcu, ne more biti v naših vrstah.

Zato preglejmo sledi, ki so jih pustili med nami dogodki zadnjih dvajsetih let in zadnjih mesecev! Sledi, ki vodijo k lepim ciljem, ohranimo, zbrisimo pa stopinje mož, ki niso naši in odstranimo jih iz naših vrst, da ne bodo mogli zapustiti novih sledov in da bodo zopet čiste naše duše in naši domovi. Naš narod mora natanko poslušati in nezmotljivo izbirati in zasledil bo vsakega, ki ni njeov.

Kr.

Službene vesti

Vesti starešinstva Gasilske zveze

Iz 77. seje zvezinega starešinstva dne 13. II. 1940 v Beogradu. — Po uvodnih formalnostih sta bili brez pripomb odobreni poročili o upravnem in denarnem poslovanju. S posebnim veseljem je bila sprejeta brzojavka Nj. Vis. kneza namestnika Pavla, v kateri se zahvaljuje za brzojavno čestitko poslano kraljeviču Tomislavu o priliki rojstnega dne.

Ministrstvo za telesno vzgojo je določilo za svojega zastopnika v **gasilski zvezi inspektorja Boškovića M.** namesto dosedanjega zastopnika Vuk-Aračić Milivoja.

Revizijski odbor zvezine uprave je pregledal blagajniško poslovanje in je predložil svoje poročilo.

Tehnični odbor zvezine uprave je na svoji seji sprejel celo vrsto predpisov o tehnični izdelavi gasilske opreme. Predpisi se predložijo zvezini upravi v končno odobritev. — Tehnični odbor je tudi sklenil, da se vadnik za orodje izpopolni s slikami, vendar starešinstvo ni moglo tega sklepa osvojiti, zato bo vadnik tiskan brez slik. Srbsko besedilo vadnika bo še posebej pregledano od jezikoslovca strokovnjaka na beograjski univerzi.

Zvezina uprava se bo sestala na seji dne 9. in 10. marca v Beogradu predvsem zato, da odobri proračun in razne tehnične predpise, ki jih je izdelal tehnični odbor zvezine uprave.

Predaja poslov za gasilske edinice, ki so od drugih banovin pripadle hrvaški banovini, ne gre gladko. Zajednice donavske, vrbaskе, drinske in zetske banovine se branijo predati posle. Prizadeti se pozovejo, da uredijo stvar z osebnimi stiki, če bi se pa ne mogli sporazumeti, bo zveza odredila rok za predajo.

V letu 1940. bo spet **tečaj za gasilske instruktore** pri pasivni brambi. Zveza bo pri predpripravah za ta tečaj sodelovala.

Zveza bo prevajala strokovne članke iz tujih gasilskih časopisov in jih dajala našim časopisom.

Vesti starešinstva Gasilske zajednice

Avtorske takse pri prireditvah. UJMA je poslala naši gasilski zajednici sledeče pismo:

»V rešitvi Vašega cenjenega dopisa z dne 9. t. m., št. 1172, v zadevi avtorske takse Vam pojasnjujemo sledeče: Na predlog članov uprave ljubljanske grupe, odnosno naše poslovalnice, je generalno ravnateljstvo UJMA priznalo gasilskim četam značaj človekoljubne organizacije in je določilo za njihove prireditve za 50 % znižano avtorsko takso, ki znaša glasom točke II/5 tarife, ki je bila odobrena od ministrstva prosvete pod D št. 74/1939 (Sl. list kralj. banske uprave dravske banovine z dne 3. novembra 1939, št. 192) 75, 50, 40, 30 in 25 din, v kolikor pridejo dotični kraji glede števila prebivalcev v poštev. Ta tarifa pa velja samo za tiste, ki prireditve pravočasno prijavijo in avtorsko takso vnaprej plačajo. Oni, ki je ne plačajo pravočasno, morajo plačati 100 % zvišano tarifo. To določilo je razvidno iz citiranega službenega lista.

Številne gasilske čete v dravski banovini svojih prireditvev, na katerih se je izvajala katera koli glasba, niso prijavile svojih prireditvev nam, odnosno našim poverjeništvom, in so se najbrže hoteli s tem izogniti plačila avtorske takse. Na primeren način smo pa zvedeli o teh prireditvah in je naravno, da smo šele sedaj terjali, naj plačajo avtorsko takso v smislu citirane uredbe v dvojnem znesku, t. j. 50 din za vsako prireditev, ker pridejo večinoma v poštev kraji V. razreda, za katere je določena avtorska taksa 50 din.

Ako morajo sedaj plačati čete za 100 % zvišano avtorsko takso, so temu krive same!

Pri tej priliki si Vas dovoljujem prositi, da bi podrejene edinice znova opozorili na točno upoštevanje uredbe z zakonsko močjo o avtorsko-pravnem posredništvu z dne 23. decembra 1936, M. s. št. 955, odnosno pravilnika o natančnejših določbah za avtorsko-pravno posredništvo (Službeni list kralj. banske uprave dravske banovine z dne 10. februarja 1937, št. 76 in 77), t. j. da zaprosijo najprej za naše dovoljenje in plačajo avtorsko takso za naprej s položnicami, katere jim pošiljamo. Svojim prijavam naj priložijo vselej tudi znamko za odgovor.«

Gasilska zajednica opozarja vse edinice na vsebino tega pisma in na posledice, ki bi jih edinice nosile, če bi gornjih opozoril ne upoštevale.

Gasilski domovi. Kraljevska banska uprava dravske banovine opozarja pod I/O, št. 109/1, z dne 14. septembra 1939 vsa mestna poglavarstva in sreska načelstva na zakon in uredbo o postavljanju domov, ki spadajo v pristojnost ministrstva za telesno vzgojo naroda.

Navedeni zakon je bil objavljen v »Službenem listu za dravsko banovino« št. 622/74 iz leta 1932, uredba pa v št. 493/78 iz leta 1933. Uredba, ki vsebuje podrobna določila, je tudi objavljena na str. 46—59 knjige »Gasilstvo in požarna obramba« od dr. R. Andrejke.

Najvažnejše iz zakona in uredbe je sledeče:

1. Gasilske čete morajo za gradnjo svojih domov zaprositi za dovoljenje tudi ministra za telesno vzgojo naroda. Prošnje vlagajo pri pristojnih sreskih načelstvih.

2. Gasilske čete imajo pri gradnji svojih domov sledeče ugodnosti:

a) brezplačen les na panju;

b) brezplačno kamenje, gramoz in pesek iz državnih kamnolomov in zemljišč;

c) ves ostali material, ki je državna last, brezplačno, če je nepredelan. Za predelan material plača dejanske proizvodne stroške ministrstvo za telesno vzgojo naroda;

č) prevoz po železnici za material, naveden pod točkami a) do c), plača ministrstvo za telesno vzgojo naroda.

Vse navedene ugodnosti dovoli ministrski svet na predlog ministrstva za telesno vzgojo naroda. Gasilske čete, ki želijo izkoristiti navedene ugodnosti, vložijo prošnjo na sresko načelstvo. Priloge so navedene v čl. 4. in 9. navedene uredbe.

Seznam gasilcev, ki so bili odlikovani od Gasilske zajednice

(V nadaljevanje str. 51 »Gasilca« št. 2 iz l. 1939)

B. Za požrtvovanje

(s srebrnimi križci)

(Konec)

Priimek in ime	Čin	Prost. gas. četa	Župa
Likožar Jože	član	Cerklje	Kranj
Ličin Zora	vad. sam. Rd. kr.		Ljubljana
Levec Ivan	blagajnik	Šmartno ob Savi	Ljubljana-okol.
Lončar Josip	poveljnik	Stanežiče	Ljubljana-okol.
Ložar Franc	preds. nadz. g. ž.	Bizovik	Ljubljana-okol.
Lucu Štefan	predsednik	Adrijanci	Murska Sobota
Mišjak Anton	predsednik	Šmihel	Novo mesto
Medved Anton	predsednik	Dolsko	Ljubljana-okol.
Mavrič Marko	rojnik	Dol. Lendava	Dol. Lendava
Maselj Peter	predsednik	Krašnja	Kamnik
Medved Anton	član žup. uprave	Pekel-Poljčane	Maribor-des. br.
Marinšek Andrej	poveljnik	Pšata	Ljubljana-okol.
Mitnjak Štefan	poveljnik	Vanča vas	Murska Sobota
Merslavič Iv. ml.	poveljnik	Vel. Obrež	Brežice
Maček Josip	predsednik	Murski Petrovci	Murska Sobota
Makše Ivan	poveljnik	Mirna peč	Novo mesto
Maček Kolman	tajnik	Beznovci	Murska Sobota
Megla Jakob	tajnik	Ormož	Ptuj
Mehle Franc	poveljnik	Sp. Slivnica	Ljubljana-okol.
Močnik Štefan	oddelni vodja	Ptuj	Ptuj
Mravljja Franc	poveljnik	Polhov Gradec	Ljubljana-okol.
Mesarič Franc	predsednik	Ptujska gora	Ptuj
Mehle Anton	rezervni član	Račna	Ljubljana-okol.
Meznarič Franc	predsednik	Velika Nedelja	Ptuj
Martelanc Aleks.	predsednik	Vevče	Ljubljana-okol.

Priimek in ime	Čin	Prost. gas. četa	Župa
Mlinarič Franc	predsednik	Vitan	Ptuj
Modic Jakob	član žup. uprave	Brest-Tomišelj	Ljubljana-okol.
Mazelj Franc	predsednik	Topolšica	Slovenj Gradec
Miklič Martin	orodjar	Mlačevo	Ljubljana-okol.
Menhard Alojz	tajnik	Topolšica	Slovenj Gradec
Mrak Valentin	predsednik	Guncleje	Ljubljana-okol.
Mihalič Martin	član	Ljutomer	Ljutomer
Marolt Franc	blagajnik	Vižmarje	Ljubljana-okol.
Murnik Andrej	član	Cerklje	Kranj
Medic Franc	častni član	Ljubljana-mesto	Ljubljana-mesto
Novak Marko	oddelni vodja	Družmirje	Slovenj Gradec
Nebec Anton	predsednik	Orle	Ljubljana-okol.
Novak Ivan	predsednik	Trgovišče	Ptuj
Nemeš Josip	zastavonoša	Šalovci	Murska Sobota
Ozmec Jakob	predsednik	Sp. Krapje	Ljutomer
Oražem Ivan	predsednik	Mengeš	Kamnik
Osenar Jernej	poveljnik	Nevlje	Kamnik
Osterc Alojz	predsednik	Sv. Lovrenc, Sl. g.	Ptuj
Okorn Viljem	član	Trbovlje-trg	Laško
Planinšek Jakob	predsednik	Dol. Kamence	Novo mesto
Pušnik Franc	častni predsednik	Gaberje	Celje
Pogačnik Marko	član	Kamna gorica	Radovljica
Prah Andrej	predsednik	Št. Rupert	Krško
Palovič Ivan	poveljnik	Kostanjevica	Krško
Pintarič Ivan	poveljnik	Benica	Dol. Lendava
Puhan Josip	poveljnik	Ivanci	Dol. Lendava
Prša Mihael	oddelni vodja	Ižakovci	Dol. Lendava
Poredoš Andrej	poveljnik	Melinci	Dol. Lendava
Petek Andrej	poveljnik	Velika Polana	Dol. Lendava
Petek Janko	tajnik	Nevlje	Kamnik
Podbrežnik Franc	rojniki	Kamnik	Kamnik
Pavlin Ivan	predsednik	Radomlje	Kamnik
Pavlič Andrej	predsednik	Veliki Obrež	Brežice
Planinšek Franc	predsednik	Mislinje	Slovenj Gradec
Peternel Franc	poveljnik	Laško	Laško
Plestenjak Karel	tajnik	Ljubljana-sev. del	Ljubljana-mesto
Perko Jože	predsednik	Korinj	Novo mesto
Plantan Ivan	predsednik	Vavta vas	Novo mesto
Peršin Franc	žup. blagajnik	Ježica	Ljubljana-okol.
Plečko Ivan	poveljnik	Rače	Maribor-des. br.
Pučnik Ivan	poveljnik	Sp. Polskava	Maribor-des. br.
Pregl Alojz	poveljnik	Studenci	Maribor-des. br.
Petschauer Ivan	tajnik	Črmošnjice	Novo mesto
Pelko Franc	blagajnik	Novo mesto	Novo mesto
Podlessek Josip	blagajnik	Gradišče	Murska Sobota
Penca Josip	predsednik	Dol. Mokropolje	Novo mesto
Perkič Aleksand.	predsednik	Veščica	Murska Sobota
Picelj Martin	poveljnik	Vavta vas	Novo mesto
Perkič Josip	predsednik	Murski Črnci	Murska Sobota

Priimek in ime	Čin	Prost. gas. četa	Župa
Petovar Lovro	predsednik	Ivanjkovci	Ptuj
Pap Aleksander	poveljnik	Središče	Murska Sobota
Pučko Vinko	član	Vir pri Domž.	Kamnik
Pentek Josip	tajnik	Polana	Murska Sobota
Potočnik Andrej	predsednik	Luže	Kranj
Podlessek Štefan	poveljnik	Nemčavci	Murska Sobota
Polajner Miha	član	Preddvor	Kranj
Pintarič Štefan	poveljnik	Martjanci	Murska Sobota
Primčič Ada	instr. Rdeč. kr.		Ljubljana
Rituper Ludvik	poveljnik	Dankovci	Murska Sobota
Resman Ivan	preds. nadz. odb.	Toplice	Novo mesto
Recek Jurij	poveljnik	Kuzma	Murska Sobota
Recelj Ivan	član	Novo mesto	Novo mesto
Rogan Alojz	poveljnik	Sodišinci	Murska Sobota
Ratej Franc	oddelni vodja	Maribor	Maribor-mesto
Rajner Josip	član	Beltinci	Dol. Lendava
Rabič Franc	predsednik	Dovje	Radovljica
Rebolj Ivan	tajnik	Krka	Litija
Redek Jože	tajnik	Dol. Kamence	Novo mesto
Rozina Adolf	tajnik	Hardek	Ptuj
Ranfl Franc	predsednik	Gajevci	Ptuj
Rašl Franc	predsednik	Ključarovci	Ptuj
Ranfl Franc	predsednik	Muretinci	Ptuj
Rajh Ivan	poveljnik	Ključarovci	Ptuj
Rus Joško	poveljnik	Ljutomer	Ljutomer
Stupar Ignac	pom. žup. tajnika	Metlika	Črnomelj
Stare Franc	častni član	Št. Rupert	Krško
Sukič Franc	predsednik	Vidonci	Murska Sobota
Schaffhauser A.	orodjar	Dol. Lendava	Dol. Lendava
Stivan Kolman	predsednik	Gederovci	Murska Sobota
Seršen Ivan	član žup. uprave	Domžale	Kamnik
Satler Jakob	blagajnik	Mur. Sobota-tov.	Murska Sobota
Stupar Jože	član	Metlika	Črnomelj
Senčar Leopold	oddelni vodja	Mur. Sobota-tov.	Murska Sobota
Schlechta Srečko	oddelni vodja	Ljubljana-sev. del	Ljubljana-mesto
Skalič Željko	predsednik	Moravci	Murska Sobota
Seničar Anton	poveljnik	Smolenja vas	Novo mesto
Stupica Mirko	poveljnik	Žužemberk	Novo mesto
Slivnjek Franc	predsednik	Dolina	Murska Sobota
Sagadin Andrej	predsednik	Mihovci	Ptuj
Slavinec Andrej	član	Ljutomer	Ljutomer
Smole Anton	preds. nadz. odb.	Kot-Staje	Ljubljana-okol.
Snedic Franc	član	Duplje	Kranj
Suhadolnik Ivan	poveljnik	Rakitna	Ljubljana-okol.
Sajovic Franc	predsednik	Primskovo	Kranj
Smodiš Aleks.	poveljnik	Adrijanci	Murska Sobota
Šiftar Ludvik	poveljnik	Gorica	Murska Sobota
Šinkovec Ivan	član nadz. odbora	Ambrus	Novo mesto
Škrbinc Franc	tajnik	Vučja gomila	Murska Sobota

Príimek in ime	Čin	Prost. gas. četa	Župa
Šarlah Jernej	poveljnikov nam.	Gaberje	Celje
Škerget Karol	predsednik	Zenavlja	Murska Sobota
Štrebenc Janez	predsednik	Dobliče	Črnomelj
Šimonka Pavle	predsednik	Petešovci	Dol. Lendava
Šarc Jakob	poveljnik	Brdo	Kamnik
Šraj Janče	poveljnik	Radomlje	Kamnik
Štibelj Miha	član	Dravlje	Ljubljana-mesto
Štefanec Franc	poveljnik	Šalovci	Murska Sobota
Šiško Janez	predsednik	Orehovica	Novo mesto
Šoštarec Karlo	oddel. vodja	Murska Sobota	
		tovarna Benko	Murska Sobota
Šegula Martin	predsednik	Moškanjci	Ptuj
Škof Filip	tajnik	Zg. Pirniče	Ljubljana-okol.
Švigelj Franc	poveljnik	Breg	Ljubljana-okol.
Štirn Vinko	predsednik	Stanežiče	Ljubljana-okol.
Šalamun Matej	poveljnik	Obrež	Ptuj
Šenk Mirko	načel. sam. ods.		Ljubljana
Töth Ludvik	član	Hodoš	Murska Sobota
Törnar Emerik	povelj. nam.	Črensovci	Dol. Lendava
Tompa Martin	orodjar	Črensovci	Dol. Lendava
Trajber Ludvik	predsednik	Dobrovniki	Dol. Lendava
Tonka Jurij	blagajnik	Dol. Lendava	Dol. Lendava
Tratnik Ivan	član	Domžale	Kamnik
Toporišič Ivan	član	Veliki Obrež	Brežice
Tomazič Ivan	orodjar	Dravlje	Ljubljana-mesto
Toplakar Konrad	predsednik	Spuhlja	Ptuj
Tramšak Franc	poveljnik	Zg. Bistrica	Maribor-des. br.
Trčko Franc	tajnik	Šikole	Ptuj
Tibola Franc	poveljnik	Veliki Dolenci	Murska Sobota
Tkalec Anton	predsednik	Obrež	Ptuj
Temlin Miha	poveljnik	Moščanci	Murska Sobota
Troha Franc	član	Kranj	Kranj
Tkalčič Silvester	predsednik	Dogoše	Maribor-des. br.
Varl Franc	rojnikov nam.	Kamna gorica	Radovljica
Vavpotič Franc	član	Laško	Laško
Virag Alojz	poveljnik	Bratonci	Dol. Lendava
Vidali Vili	rojniki	Laško	Laško
Visočnik Ivan	predsednik	Razvanje	Maribor-des. br.
Vrtačnik Ante	predsednik	Soteska	Novo mesto
Vöröš Franc	tajnik	Borejci	Murska Sobota
Vidmar Franc	predsednik	Ptuj	Ptuj
Vodnik Jože	predsednik	Podutik-Glince	Ljubljana-okol.
Vreg Fric	predsednik	Leskovec	Ptuj
Vrhovec Anton	blagajnik	Horjul	Ljubljana-okol.
Vičar Franc	predsednik	Polenšak	Ptuj
Velkavrh Franc	čast. predsednik	Brezovica	Ljubljana-okol.
Vrečko Karol	poveljnik	Majšperk	Ptuj
Veber Alojz	tajnik	Žalna	Ljubljana-okol.
Vrbinc Ivan ml.	poveljnik	Barje	Ljubljana-mesto

Príimek in ime	Čin	Prost. gas. četa	Župa
Vrečar Alojz	predsednik	Mlačevo	Ljubljana-okol.
Zupanc Alojz	blagajnik	Šmihel pri Žuž.	Novo mesto
Zavec Jurij	predsednik	Koštanovci	Murska Sobota
Zagorc Franc	predsednik	Smolenja vas	Novo mesto
Zrinski Viktor	poveljnik	Neradnovci	Murska Sobota
Zupančič Filip	tajnik	Dolsko	Ljubljana-okol.
Zelko Stefan	predsednik	Pečarovci	Murska Sobota
Zver Martin	blagajnik	Ižakovci	Dol. Lendava
Zadravec Josip	predsednik	Odranci	Dol. Lendava
Zore Anton	poveljnik	Vir	Kamnik
Zelič Franc	predsednik	Šoštanj	Slovej Gradec
Zupančič Jože	predsednik	Št. Jurij	Ljubljana-okol.
Zajc Ivan	član	Veliki Obrež	Brežice
Zupančič Lojze	član	Kresnice	Litija
Zupančič Drago	predsednik	Dornova	Ptuj
Zager Jože	poveljnik	Topolšica	Slovenj Gradec
Zelnik Anton	blagajnik	Naklo	Kranj
Zupan Janez	trobentač	Trzič	Kranj
Žabkar Ivan	kapel. gas. godbe	Krško	Krško
Žerdin Vincenc	poveljnik	Žižki	Dol. Lendava
Žgajnar Alojz	povelj. namest.	Gatina	Ljubljana-okol.
Žumer Alojz	tajnik	Polje	Kamnik
Žiško Janez	povelj. namest.	Šalovci	Murska Sobota
Žefran Franc	predsednik	Podturn	Novo mesto
Županek Stefan	oddel. vodja	Šalovci	Murska Sobota
Žitek Franc	blagajnik	Ljutomer	Ljutomer
Županek Viljem	član	Šalovci	Murska Sobota
Žibert Janez	orodjar	Naklo	Kranj
Železnikar Ivan	predsednik	Golo	Ljubljana-okol.

Ljudska samopomoč, zavarovalna zadruga z o. j. v Mariboru

v lastni palači

zavaruje osebe obeh spolov do največ 20.000 din

- 1. Za posmrtno zavarovanje** v starosti od 16. do 80. leta. Polna zavarovalna vsota se izplača v slučaju smrti po karenčni dobi ali z dovršenim 85. letom.
- 2. Za posmrtno zavarovanje s skrajšanim plačevanjem** na 10, 15, 20 in 25 let v starosti od 16. do 65. leta. Zavarovalna vsota se izplača ob smrti zavarovanca ali z dovršenim 75. letom.
- 3. Za doživetje in smrt** v starosti od 16. do 60. leta na 10, 15, 20, 25, 30, 35 in 40 let. Zavarovalnina se izplača ob smrti zavarovanca, oziroma po poteku dogovorjenih let.
- 4. Za doto** od 1. do 16. leta in se zavarovalnina izplača z dovršenim 21. letom.

Do sedaj izplačali na zavarovalninah nad 40 milijonov dinarjev. Rezervni fond znaša nad 7 milijonov dinarjev. Zahtevajte brezplačno in brezobvezno prospekte!

Sprejemamo zastopnike!

Gasilska taktika

(Nadaljevanje)

Ako gorijo hlevska vrata in nam ne uspe za-
dušiti plamena, moramo pravočasno preskrbeti za
drug zasilni izhod, da živali ne poginejo v ognju.
Sicer pa je dvomljivo, če nam bo to vselej pravo-
časno uspelo, osobito če ni pri roki primerne-
ga orodja ali če je zid premočan. Dokler je upanje na
pravočasno rešitev živali, pa ne smemo odnehati.
Medtem moramo skrbeti za odvod dima in za za-
dosten dovod svežega zraka. Odpreti moramo
okna in druge odprtine, akoravno s preprihom po-
spešimo požar.

S tem končamo poglavje o reševanju živali
pri požaru. Pravi gasilec imej dobro srce tudi na-
pram živalim! Človek, ki je zaslužnil domačo žival,
da mu prinaša najrazličnejšo korist, naj ji hitro
pomaga, ko se muči in ji grozi pogin.

VII

SAMOPOMOČ NA POŽARIŠČU

Kdor koli se nahaja ob izbruhu požara ali ob
nastanku druge nevarnosti v bližini, naj takoj pri-
skoči na pomoč in naj **preudarno** pomaga.

Ko poudarjamo besedo »preudarno«, hočemo
tudi reči, da dotični pri tem ne sme lahkomi-
selno tvegati lastnega življenja. Seveda naj se nemu-
doma lotijo reševanja in obrambe tudi gasilci, ki
stanujejo v bližini ali se slučajno tam nahajajo. Pri
tem naj se poslužujejo vseh sredstev in pripomoč-
kov, ki so pri roki. Napačno bi bilo, če bi tudi ti
gasilci odhiteli v orodišče, da se tam uvrstijo v
kak gasilski ali samarijanski roj.

»Hitra pomoč — dvojna pomoč«, pravi star
pregovor. Ravno to pomoč pa naj nudijo sosede
in seveda tudi gasilci, ki jih izbruh požara ali na-
stanek druge nevarnosti zateče v bližini. Toda
tudi v tem pogledu naj se držijo gasilci prave meje.
Napačno je, če jih preveč odhiti naravnost na kraj
požara, odnosno nevarnosti in to morda celo praz-
nih rok. Potem se zbere premalo gasilcev v oro-
dišču in ne morejo sestaviti potrebnih edinic. Tudi
ne morejo dovolj orodja spraviti na kraj požara
ali druge nevarnosti.

Za gasilce torej velja načelo: samo v bližini
stanujoči gasilci, n. pr. oni do največ četrtega so-
seda, odhitijo naravnost na ogroženi kraj, kjer se
nemudoma uvrstijo med reševalce samopomoči.

ZA SPOMIN

Modić Anton

Nepričakovano je zgu-
bila gasilska četa v Vrb-
ljenju svojega priljublje-
nega in požrtvovalnega
predsednika in ustanovi-
telja. Leta 1907. je usta-
novil gasilsko četo pod
našim Krimom in od ta-
krat pa do groba je bil

njen predsednik, ves čas
pa tudi član uprave bivše
gasilske župe izanske. —
Rad je zahajal v naše
vrste, posebno kadar ga
je klical plat zvona ali
gasilski rog, vedno je bil
med prvimi, ki so hiteli
na pomoč. Za njegovo
požrtvovalno delo na po-
lju gasilstva je bil odli-
kovan z najvišjim odli-
kovanjem, častnim član-
stvom domače čete in z
zlato kolajno od gasilske
zajednice. O njegovi pri-
ljubljenosti je pričal po-
greb 13. novembra l. l.,
ki se ga je udeležila ve-
lika množica ljudstva. —
Castno pa so bili zastop-
niki gasilci sosednih čet.
Pretrajljivo je bilo slo-
vo, ko se je ob odprtem
grobu poslovil od njega
tovariš okrož. tajnik Ko-
zin v imenu vsega okrož-
ja izanskega. Vsi, ki smo
ga poznali kot pridnega
tovariša, ga bomo ohrani-
li v častnem spominu.

Josip Kleindinst st.

Smrt je ponovno posegla z ledeno roko med naše vrste. To pot si je izbrala 65 letnega zaslužnega člana novomeške čete Josipa Kleindinst starejšega. Pokojnik je bil živ dokaz dela, vztrajnosti in požrtvovalnosti na gasilskem polju. Dokler mu ni zavrata bolezen preprečila nadaljnega dela pri četi, je bil vedno in povsod med pr-

vimi. Ni mu bilo do odlikovanj, ne do visokih funkcij, bilo mu je le za delo in procvit čete. Četina čast je bila njegova čast. Bil je ves prežet z gasilskim duhom in mnogokrat je tudi navduševal mlajše gasilce in jih vzpodbujal k delu. Premnogi ne samo gasilci, temveč tudi meščani, se spominjajo pokojnika kot izrednega šaljivca, saj ni bilo gasilske prireditve ali veselice, pri kateri ne bi bil pokojni zabaval navzočih s svojim zdravim humorjem. In s kakšnim spoštovanjem je nosil slavnostni kroj, ki ga ni omadeževal nikdar! Delovna obleka mu je bila simbol dela in ljubezni do bližnjega.

Pokojni Kleindinst je bil dolgoletni član kandidskega društva, ko pa je

Najpreudarnejši in najodločnejši izmed sosedov, predvsem sosed-gasilec, naj ima pri reševanju in obrambi glavno besedo in naj vodi samopomoč na požarišču!

Ta samopomoč mora seveda upoštevati osnovne smernice za gasilsko taktiko. Prvenstveno naj se loti reševanja ogroženih ljudi in živali. Tudi naj nemudoma pokliče na pomoč domačo gasilsko četo, če ni polne sigurnosti, da bo z razpoložljivimi sredstvi in močmi v najkrajšem času sama obvladala položaj. Kako je treba prijaviti požar in kako alarmirati gasilce, je podrobno opisano v gasilski strategiji.

Glavna skrb samopomoči veljaj torej poleg reševanja ljudi in živali tudi takojšnji prijavi požara pristojni gasilski, odnosno požarno-prijavni postaji. V ostalem pa naj skuša z vsemi razpoložljivimi sredstvi pogasiti ogenj, odnosno odstraniti vzrok nevarnosti.

Majhen požar je kaj lahko pogasiti s škafo ali vedrom vode, gnojnice ali slične tekočine. Tudi se da ogenj često zadušiti, če ga pokrijemo s kako odejo, kosom obleke ali perilom, osobito če dotični pripomoček poprej namočimo v vodi. Seveda ga moramo tesno pritisniti ob ogenj, da dobro ločimo zrak od ognja. Sicer bo plamen obliznil in uničil tudi ta pripomoček. Če pa je pri roki aparat za ročno gašenje, hitro posredujemo z njim.

Pri požarih gorljivih tekočin uporabljamo poleg peska ali pepela izmed aparatov za ročno gašenje le aparate za gašenje s peno ali aparate za suho gašenje. Slednje uporabljamo tudi ob nevarnosti dotika z električnim tokom, v kolikor nam niso na razpolago priporočljivejši aparati za gašenje s plinom. Z gasilnim praškom aparatov za suho gašenje povzročamo namreč v električnih napravah in instalacijah hude motnje in veliko škodo.

Če pa je požar zavzel takšen obseg, da ga samopomoč z razpoložljivimi sredstvi ne more pogasiti, potem naj se ognju onemogoči nadaljnje razširjenje. Da se prepreči prepih, ki bi ogenj še bolj razvnel, moramo zapreti vrata, okna in ostale odprtine prizadetega prostora. Predvsem je zapreti odprtine, ki vodijo v vežo, hodnik ali proti stopnišču, ker se ogenj po teh potih najhitreje razširi. Seveda tega ne smemo storiti, dokler se tam nahajajo ljudje ali živali. Le-tem moramo nasprotno dovajati svež zrak, da se v dimu ne zaduše.

Nadalje je odstraniti iz območja nevarnosti gorljive predmete in snovi, prvenstveno lahko vnetljive, n. pr. slamo ali bencin. Če gori stog ali kopica, moramo hitro odstraniti kupe slame, preko katerih bi ogenj lahko preskočil na bližnje zgradbe.

Če je nevarnost, da se ogenj razširi tudi na sosednje zgradbe, jih moramo z vsemi silami in pripomočki braniti. Na ogrožena mesta postavimo srčne in zanesljive branilce, ki naj z metlami in lopatami pobijajo iskre ali jih polivajo z vodo. Lahko se tudi poslužujejo dolgih prekelj, na katere ovijajo mokre cunje. Branilci morajo paziti, da nobena iskra ne zaneti novega požara, ostali ljudje pa naj naglo donašajo vodo. Če razpolagajo s posodami, ki imajo ročaje, potem naj donašalci vode napravijo verigo, in sicer od korita ali potoka vse do branilcev.

Tudi člani samopomoči morajo opravljati najrazličnejši reševalni in gasilski posel, pri čemer morajo upoštevati najosnovnejše zahteve pravilne gasilske taktike. Vodja samopomoči mora to pomoč dobro in preudarno organizirati. Nastopiti mora energično in na stanovalce neposredno prizadetih hiš tako pomirjevalno vplivati, da pritegne tudi bolj preplašene osebe h koristnemu sodelovanju.

Člane samopomoči opredeli po njihovi zmognosti in uporabljivosti v reševalce, branilce, donašalce vode, čuvaje in slično, kakor to pač zahteva vsakokratni položaj. Reševalcem nalaga reševanje ljudi in živine, gašenje požara in slične posle, branilcem obrambo ogroženih zgradb, donašalcem donašanje vode in ostalih pripomočkov samopomoči, čuvajem pa čuvanje rešenih živali, predmetov in dragocenosti.

Vodja samopomoči razvrsti branilce po poedinih ogroženih zgradbah in nadstropjih. Čimveč branilcev pošlje na ogrožena podstrešja, da tam s polnimi škafi vode, z mokrimi cunjami, odejami in metlami vršijo službo najstrožje pripravljenosti. Ko prodre ogenj na podstrešje ali če priletijo iskre in goreči ogorki, jih takoj morajo uničiti.

Obrambo proti razširjenju požara bomo pozneje obravnavali v posebnem poglavju. Seveda morajo tudi člani samopomoči postopati smiselno po tozadevnih navodilih. Posebno važna so zanje navodila o obrambi proti letečemu ognju.

Vodja samopomoči mora skrbeti, da se branilci pravočasno umaknejo, če jim grozi nepo-

bilo imenovano društvo pridruženo novomeškemu, je on ostal še nadalje zvest član tega društva. Danes ga ni več. Pokrila ga je zemlja slovenska, toda vrzel za njim ni ostala prazna, saj je vzgojil v gasilskem duhu dva svoja sinova.

Uživaj, dragi tovariš, večni mir pod praporom sv. Florijana, kateremu si tako zvesto služil!

Kokalj Pavel

(Prost. gas. četa Trebija)

V cvetju moških let Te je usoda iztrgala kar nepričakovano v delavnosti in pomoči do bližnjega iz naše sredine.

Vedno si bil osebno in še posebno kot gasilec najboljši tovariš in sodelavec, povsod si spoštoval gasilska in splošna načela družbe, da smo bili kot ena družina. Naša četa Te upravičeno šteje med svoje ustanovne člane, saj je Tvoje delovanje od leta 1933. tudi pripomoglo k dvigu in napredovanju do sedanjega stanja.

Ganljivo je bilo Tvoje slovo od nas v žaru polletnega sonca, ko te je spremila ožja in širša okolica k večnemu počit-

ku v St. Oselico. Naj Ti Vsemogočni podeli zaslužno plačilo in odlikovanje!

Senica Josip

(Prost. gas. četa Sevnica)

Neizprosna smrt nam je dne 21. marca 1939 ugrabila člana Senica Josipa. Rodil se je 13. januarja 1871 v Sevnici. Ko se je izučil usnjarske obrti v Mokronogu, je stopil leta 1888. v gasilno društvo, kjer je tudi pri katastrofalnem požaru leta 1893. požrtvovalno pomagal reševati. — Svojo usnjarsko obrt je nadalje izvrševal v Dunajskem Novem mestu, Budimpešti, Zagrebu in Karlovcu ter naposled stopil leta 1908. v občinsko službo v Sevnici. To službo je upravljal kot redar 27 let in bil leta 1935. upokojen. V vseh teh mestih se je takoj javil v gasilska društva ter tako bil 50 let član gasilske organizacije. Gasilska zajednica drav. b. novine ga je leta 1937. odlikovala z zlato kolajno z dvema palmovima vejicama za dolgoletno službovanje, a leta 1938. ga je ista zajednica odlikovala s srebrnim križcem za požrtvovanje na gasilskem polju.

Dragi Joško! Težko je bilo slovo od Tebe, toda še nepopisno težje je moralo biti Tvoji soprogi in sinu, ki si jih tako neizmerno ljubil.

Sprevod, ki se je vil za Tvojo krsto, je bil jasen dokaz, kako si bil v vrstah gasilstva priljubljen, saj so prihiteli tovariši v obilnem številu tudi od sosednih čet in Te s tremi prapori in gasilsko godbo spremljali na zadnji poti. Dokaz prijateljstva pa Ti je izkazala še množica drugih, med njimi predsednik občine

sredna nevarnost. Pot za njihov umik mora vselej ostati uporabljiva in varna.

Sploh mora vodja samopomoči udeleževanje njenih članov pazljivo in strogo nadzorovati. Obrambe poedinih hiš ne sme prepustiti zgolj domačim, ker bi ti v svoji zbežanosti prezgodaj pričeli z reševanjem predmetov in dragocenosti ter zanemarjali potrebno obrambo. Samopomoči poedinih ogroženih zgradb naj dodeli vsaj po enega preudarnega in hladnokrvnega branilca, ki naj skrbi, da vztrajajo vsi branilci dotične zgradbe na svojem mestu, dokler je potrebno, odnosno dokler jim ne grozi neposredna življenjska nevarnost.

Šele ko je potrebna obramba povsem zagotovljena in če ni neposredne življenjske nevarnosti, se sme pričeti z reševanjem opreme in drugih premičnin. Reševati se smejo le zares ogrožene premičnine in to prvenstveno take, ki niso zavarovane pri zavarovalnicah. Pozneje pa se morajo po možnosti reševati tudi zavarovane premičnine, tudi če njihovi lastniki iz sebičnih namenov ugovarjajo. Premičnine in druge imovine je čimprej izročiti njihovim praviim lastnikom. Če to ni mogoče, jih je treba zastražiti po zanesljivih čuvajih ali pa jih proti potrdilu, odnosno pred pričami izročiti zastopniku občine. Premičnine je treba pazljivo reševati, da se po nepotrebnem ne poškodujejo.

Ko prispe na kraj požara prvi gasilski roj (ali domača četa), naj poroča vodja samopomoči rojniku (poveljniku) o položaju in o storjenih ukrepih. Pokaže naj mu tudi najboljši in najkrajši dohod do ognja. Nato naj ga spremlja na izvid po požarišču.

Po prihodu prvega gasilskega roja (čete) prevzame njegov rojnik (poveljnik) tudi poveljstvo nad vso samopomočjo. S tem prevzame veliko odgovornost, kajti odslej je odgovoren tudi za vse člane samopomoči.

Samopomoč na požarišču je dokaj široko, pa tudi težko delo. Požar se hipoma pojavlja, največkrat ob času in na krajih, kjer ga nihče ne pričakuje. Tudi če je bil požar kmalu opažen, so ljudje v prvih in odločilnih trenutkih često tako presenečeni in prestrašeni, da spčetka niso sposobni za preudarno borbo in obrambo. A ravno prvi trenutki po izbruhu požara so najusodnejši.

Srčen in preudaren pomagač ravno v teh trenutkih največ zaleže, če pomirjevalno vpliva na ljudi in jih zopet spravi k pameti in prisebnosti.

Potem jih lahko uvrsti med pomagače samopomoči. Na kraju požara ne bo več tolike razburjenosti in brezglavosti. Nevarnost bo često odstranjena, še preden stopi na plan gasilska edinica!

VIII

TAKTIKA PRVEGA GASILSKEGA ROJA NA POŽARIŠČU

Kot prva izmed gasilskih edinic prispe na požarišče redoma »prvi« gasilski roj. Kakor smo že v svoji obravnavi o gasilski strategiji povedali, se člani gasilskega odseka ob alarmu zberejo v gasilske roje. Po vrsti, kakor prihajajo, osnujejo roj za rojem in se v okviru poedinih rojev opredelijo v potrebne enote napadalcev, dovajalcev in brezgalničarjev, če treba, tudi v enoto branilcev itd.

Deset gasilcev (v skrajnem primeru tudi manjše število), ki so prvi prišli, sestavi prvi gasilski roj, ki odhiti s svojim orodjem čimprej in čim hitreje na požarišče. Tudi ostali roji odrinejo čimprej na požarišče, če ni izrecno drugače zapovedano. V okviru celotne akcije prevzame in izvrši vsak roj več ali manj samostojne posle.

Po činu starejša, sicer pa najsposobnejša izmed najprej došlih članov gasilskega odseka, prevzame dolžnosti rojnika in podrojnika. Skrbeti morata, da odrine roj čimprej in z vsem potrebnim orodjem na kraj nevarnosti.

Prvi gasilski roj mora čimprej posredovati na požarišču. Prvi trenutki po izbruhu ognja so odločilnega pomena. Če prispe prvi gasilski roj nemudoma na požarišče, redoma naleti na le manjši požar, ki ga lahko hitro uduši. Da gasilci ne zapravljajo časa s preoblačenjem, naj odrinejo kar v navadni obleki. Opremi se zgolj s čeladami, maskami, gasilskimi pasovi in vrvmi ter vzamejo pribor in orodje, ki je v orodišču zanje že vnaprej pripravljeno.

Po prihodu na kraj požara poveljuje rojnik: »Roj — stoj!« ali: »Z orodjem — nastop!« Gasilci skočijo z voza, raztovorijo orodje in pribor, ga razmestijo na določenem prostoru in ga pripravijo za takojšnjo uporabo. Napadalci se postavijo s svojim orodjem na desno krilo, dovajalci v sredino, brezgalničarji pa na levo krilo, vsi obrnjeni proti rojniku. Podrojniki se postavijo desno poleg prvega napadalca.

z občinskimi zastopniki, ki so stopali potrti za Tvojo krsto. Za vse Tvoje zasluge v gasilskih vrstah, se Ti je z ganljivimi besedami zahvalil predsednik čete tovariš Kladnik ob odprtem grobu ter se v imenu vseh tovarišev zadnjič poslovil od Tebe.

Jožko! Ohranili Te bomo v nepozabnem spominu, Ti pa, ki si po lastni želji v gasilskem kroju šel na onkraj, nam bodi priprošnjik pri zaščitniku gasilstva sv. Florijanu in ga prosi za čimvečji procvit naše gasilske čete in gasilstva v splošnem, ki Ti je bilo tako pri srcu.

TO IN ONO

Nemško vojno letalstvo. Angleški mesečnik »The War illustrated« prinaša članek, v katerem razpravlja o moči nemškega letalstva. Članek pravi, da se je nemško vojno letalstvo pričelo sistematično graditi leta 1935. Njegova velika prednost je bila od vsega začetka v tem, da je dobila za svojega voditelja mogočnega feldmaršala Göring, ki je bil sam prvoljni letalec v svetovni vojni. Prednost te izbire je poleg drugega tudi v tem, da je Göring istčasno tudi gospodarski diktator v Nemčiji in da mu je bilo tako mogoče, da je zgradil letalstvo kot nekakšno avtonomno silo v državi. Pod njegovim poveljstvom je vsa nemška letalska industrija, so vse zračne sile od bombnikov do lovskih letal, so vsa letališča, je ves častniški zbor, ki vežba nove letalce in je tudi vsa protiletalska obramba, tako napadalna kot obrambna.

V februarju 1938 je bilo nemško vojno letalstvo preosnovano po smerni-

cah, ki mislimo, da so še danes v veljavi. — Vse ozemlje Nemčije je razdeljeno na štiri letalska poveljstva, ki ima vsako svojega poveljnika, ki ima pod oblastjo vsa sredstva in vse moštvo, bodisi za ofenzivni ali defenzivni primer, ako izbruhne vojna.

V maju 1939 je bilo ugotovljeno, da izdeluje vojna letala 29 tvrdk v 51 tovarnah, pri čemer so v šteta res le velika podjetja. Te tovarne so bile kar moč porazdeljene v središču Nemčije in na obali Baltika. Posebna nemška specialiteta je, da so tovarne, v katerih se izdelujejo originalni tipi, ločene od onih tovarn, v katerih je množestvena proizvodnja. Tvrdka Heinkel ima velikanska letališča in hangarje v Warnemünde pri Lübecku, kjer se preizkušajo letala, med tem ko je njena glavna tovarna v Oranienburgu severno od Berlina. Tvrdka Junkers ima pet skupin tovarn za letalstvo v sredini Nemčije. V teh se izdelujejo le deli letal, medtem ko ima tri velike tovarne za popolno izdelavo vojnih letal. Ze v mirnem času je ta tvrdka zaposlovala nad 25.000 delavcev. Nekdanje Zepelinove tovarne v Friedrichshafenu je popolnoma zasedla tvrdka Dornier. Messerschmitte pa izdelujejo v Augsburgu.

Nihče ne more reči z gotovostjo, kako močno je bilo nemško letalstvo ob vstopu v vojno in tudi ne, kako močno je danes. Leta 1938. v oktobru je poseben poročevalec v francoski zbornici poročal kot strokovnjak, da nemško letalstvo cenijo nad 4500 do 5000 vojnih letal. Ze tedaj pa je bilo znano, da Nemci že spraviti vsaj do leta 1940. svoje

Takoj in hitro mora rojnik: poizvedeti:

- a) ali so človeška življenja v nevarnosti?
- b) Ali so živali v nevarnosti?

ugotoviti:

- c) ali in kje je videti ogenj, odnosno dim?
- č) Kje je najbližji hidrant, odnosno najbližja voda za brizgalno?

Da gre prvima dvema vprašanjem prvenstvo, smo že slišali, toda novo nam je, da mora rojnik takoj ob prihodu na požarišče tudi ugotoviti, da-li in kje je videti ogenj, odnosno dim, in kje je najbližji hidrant, odnosno najbližja voda za brizgalno.

Zakaj mora to storiti? Ker je čas dragocen in ga ne sme tratiti, čeprav gre za minute ali celo sekunde. Če je videti ogenj ali močan dim, rojnik namreč lahko sklepa, da je požar tam in tam in da ima po vsej verjetnosti tak in tak obseg. Če tudi ve za najbližji hidrant, odnosno za najbližjo vodo, lahko da brizgalničarjem in dovajalcem takoj povelje za postavitve brizgalne in položitev cevovoda. Šele nato gre s podrojnikom in z napadalci na izvid.

Rojnik mora brizgalničarjem in dovajalcem točno označiti:

- a) hidrant, odnosno tekočo ali stoječo vodo, pri kateri naj postavijo brizgalno;
- b) smer, v kateri je treba položiti cevovod, in cilj, do katerega naj se položi.

Šele nato jim da izvršno povelje:

»Brizgalničarji in dovajalci — naprej!«

Napadalcem da povelje:

»Napadalci — z menoj!«

Rojnik, podrojnik in napadalci odidejo na skupen ogled, obhodijo okoliš neposredno ogrožene zgradbe, odnosno zgradbo samo in morajo hitro, toda zanesljivo ugotoviti:

a) Kaj gori, kakšen je obseg in kje je leglo požara?

b) Ali je nevarnost, da se požar razširi, in kje je ta nevarnost posebno velika?

c) Kje je najboljši in najkrajši dohod do ognja?

Pri ogledu naj sodeluje tudi vodja samopomoči, če je navzoč. Skupno pogledajo v notranost zgradbe, na kratko sprašujejo stanovalce in naglo obhodijo huje ogroženo sosesčino. Potom spraševanja stanovalcev in uslužbencev lahko dobi rojnik dragocene podatke glede gradbenih prilik,

dohodov, glede prostora in množine vskladiščenih lahko gorljivih snovi in slično.

Takoj po ogledu zbere rojnik napadalce na izhodišču napada. Za **izhodišče napada** izbere na cesti ali na dvorišču tik ob ogroženi zgradbi ono strategično točko, s katere je dober pregled na celoten položaj. Ta točka naj bo blizu vrat, stopnišč ali ona, ki naj služi napadalcem za vstop v zgradbo. Z izhodišča napada vodi rojnik delo svojega roja. Tu zbere rezervno moštvo, pa tudi vse rezervno orodje svojega roja. »Izhodišče napada« je torej istovetno s stojiščem rojnika, pa tudi z zbiralščem rezerv dotičnega roja.

Če rojnik že pred ogledom notranjosti zgradbe dovolj jasno pozna položaj, naj določi izhodišče napada še pred notranjim ogledom. V tem primeru odpade naknadni nastop napadalcev na izhodišču napada po izvršenem ogledu.

Čim je določil izhodišče napada, položi rojnik na dotičnem mestu razdelilnik na tla. S tem obenem točno razmeji delokrog dovajalcev od delokroga napadalcev.

Če se je prvi gasilski roj razdelil v tri enote, namreč v napadalce, dovajalce in brizgalničarje (kakor je to v pretežni večini primerov brezdvomno najbolj prikladno), potem izvrši ta roj — kadar napada — **trodelni napad**.

Kaj je bistvo trodelnega napada?

Bistvo trodelnega napada je smotrna delitev delokrogov v okviru poedinih gasilskih rojev. Taka delitev je predpogoj za hkratno izvrševanje gotovih opravil po določenem redu in sistemu.

Prvi je delokrog napadalcev. Ta obsega:

- a) dela in opravila v notranjosti neposredno ogrožene zgradbe;
 - b) obrambo neposredno ogroženih sosednjih zgradb;
 - c) neposredno napadanje požara;
- skratka vsa opravila v predelu, ki sega od razdelilnika (katerega je rojnik na izhodišču napada položil na tla) do ognja.

Drugi je delokrog dovajalcev. Ta obsega:

- a) polaganje cevovoda od iztočnega ventila hidranta ali brizgalne pa do vtoka v razdelilnik na izhodišču napada ali obratno;
- b) varovanje in straženje tega cevovoda;
- c) izmenjavanje morda pokvarjenih dovajalnih cevi;

letalstvo na 8000—10.000 letal. Pred sedanjo vojno je imela Nemčija 750 letališč, ki so mogla sprejeti 10.000 do 12.000 letal. Toda zadnje mesece je bilo gotovo zgrajenih še mnogo novih letališč. — Ameriški časniki Garison Willard, ki se je v novembru 1939 vrnil iz Nemčije, je pripovedoval, da je na raznih mestih slišal, da se Nemčija pripravlja na zračni napad na Britanijo. Ko so o teh stvareh več razpravljali, mu je bilo rečeno, da bi Nemčija s 30.000 letali mogla svoj cilj doseči.

Vendar pa je treba te trditve in te številke previdno sprejemati. Za 30 tisoč letal je treba 300 tisoč izvežbanih mož. Je pa zelo verjetno, da Nemčija nima ne toliko mož, ne toliko materiala na razpolago. Toda tudi če ne upoštevamo nacistične propagande, ki morda pretirava, je prav gotovo, da si Nemčija že več let z vsemi silami prizadeva, da si zgradi čim močnejše brodogradilne. — Tako angleška revija.

Kako so označena vojna letala? Vojaška letala vsake države imajo svoje posebne vidne znake. Nemci imajo na pr. na svojih letalih črn križ z belim robom, ki je naslikan na obeh krilih in na trupu, na repu pa imajo nemška letala še kljukasti križ.

Osnovni znak angleških in francoskih letal se od leta 1918. ni spremenil. Angleška letala imajo na krilih in na trupu kokardo z modro-belo-rdečim krogom, francoska pa z rdeče-belo-modrim krogom, pri čemer se barve vrstijo od zunaj na znotraj. Na krmilu in repu imajo francoska letala državne barve (modro-rdeče-belo), angleška pa

imajo na repu naslikano črno sidro.

Italijanska letala imajo na krilih po tri temne liktorske svežnje s srebrno sekiro na svetlosivem okroglem polju. Na trupu imajo na svetlosivem dnu liktorski sveženj s srebrno sekiro, na krmilu repa pa zeleno-belo-rdečo državno barvo s krono.

Ruska letala imajo dobro viden znak: petrokroko zvezdo na krilih in na trupu. — Finska letala nosijo olepšan modri križ na belem polju.

Ne verjemite divjim vojnim poročilom!

Pod gornjim naslovom prinaša ameriški tednik »Forum« pameten in zanimiv članek, v katerem pravi med drugim:

Varujte se vojnih poročil, ker so vedno polna nemogočih reči. Nekatera teh poročil dobe svojo pravo vrednost v nadaljnjem razvoju dogodkov, večina jih pa ostane neopaženih. Toda večina bi morala vzbuditi pri vsakem razumnem človeku sum, zakaj ta poročila presegajo vse meje zdrave presoje.

Vsak povprečen bralec listov se spominja naslednjih primerov: Na Maginotovi črti je osem milijonov Francozov; Finska je mobilizirala 300.000 mož; Siegfriedova črta je prebita na šestih mestih; Nemčija pošilja v Porenje po 70 divizij na teden. In polno podobnih stvari.

Ali verjamete vsemu temu? Ali ste res pričakovali, da bodo zavezniška letala šla reševat Varšavo, da bo francoska vojska vdrla v Nemčijo, ko bo zlomila odpor

skratka vsa opravila v predelu, ki sega od izliva hidranta ali brizgalne do vtočnega ventila v razdelilnik na izhodišču napada.

Tretji je delokrog brizgalničarjev. Ta obsega: odpiranje in zapiranje hidranta, ali:

a) postavljanje brizgalne na določeno mesto;
b) polaganje in zavarovanje sesalnih cevi in sesalnega koša ter

c) upravljanje brizgalne;

skratka vsa opravila v predelu, ki sega od iztočnega ventila hidranta ali brizgalne do stoječe ali tekoče vode.

Če opravljajo napadalci, dovajalci in brizgalničarji istočasno zgoraj navedena opravila, vsak v svojem predelu, potem imenujemo to: »**Trodelni napad**«.

Pri trodelnem napadu so si člani gasilskega roja v okviru svojega roja porazdelili dolžnosti tako, da opravijo hkrati več gasilskih poslov. S to novo taktiko rešijo toliko hitreje skupno nalogo, postavljeno njihovemu roju.

Omenili smo že, naj gredo rojnik, podrojniki in napadalci pred samim napadom na ogled po požarišču in naj rojnik, če ima že pred ogledom v notranjosti zgradbe dovolj jasno sliko o položaju, določi izhodišče napada še pred notranjim ogledom. V tem primeru dovajalci nemudoma polagajo cevovod do razdelilnika, ki ga je rojnik položil na izhodišče napada. Cevovod spojijo z razdelilnikom. Eden dovajalcev zravnja cevovod in ga čuva, ostala dovajalca pa čakata na izhodišču napada na nadaljnja povelja rojnika, oziroma ostaneta na izhodišču napada kot rezerva.

Če ob prihodu na požarišče nista vidna niti ogenj niti dim, potem naj poveljuje rojnik:

»Napadalci z menoj! Ostali počakati!«

V tem primeru ostanejo dovajalci in brizgalničarji na mestu, dokler ne dobijo od rojnika drugega povelja. Na klice in navodila drugih oseb se ne smejo ozirati, razen če ti prinašajo zapoved predpostavljenega.

Zakaj pusti rojnik v tem drugem primeru dovajalce in brizgalničarje čakati na mestu, medtem ko gre z napadalci na ogled?

Če nista vidna niti ogenj niti dim, gre najbrž za majhen požar, ki ga bodo napadalci lahko pogasili s sredstvi za gašenje v prvi sili. V takem primeru res nima smisla, da bi dovajalci polagali cevovod in umazali cevi, kakor tudi nima smisla,

da bi brizgalničarji postavili ob vodo brizgalno in jo pripravili; če bi se za to pokazala naknadna potreba, zadostuje kratko naknadno povelje.

V delokrog napadalcev spada tudi polaganje cevovoda od razdelilnika do ognja, oziroma narobe. Napadalci naj namreč napadalni cevovod načeloma polagajo vedno od ognja nazaj do razdelilnika na izhodišču napada. Že med ogledom naj da rojnik napadalcem točna navodila za napad in ti naj takoj prično s polaganjem napadalnega cevovoda. **Redoma se napadalni cevovod polaga od ognja nazaj proti razdelilniku!** Le če razpolagajo napadalci s prevoznim ali prenosnim vretenom za cevi, smejo izjemoma polagati cevovod od razdelilnika v smeri proti ognju. Najbolje je, če imajo napadalci nekoliko dvojno zvitih cevi, ki jih polagajo v obratni smeri, to je od ognja nazaj.

Polaganje napadalnega cevovoda od ognja nazaj proti razdelilniku ima to prednost, da je napadalni cevovod v notranjosti zgradbe prirodno iztegnjen, pa kljub temu seže zadosti blizu ognja. Potrebne rezervne cevi za morebitna poznejša podaljšanja cevovoda si pripravimo na zunanem prostoru pred priključkom na razdelilnik. Če ravnamo narobe, je napadalec-brizgač preveč odvisen od slučajne lege sklopke napadalne cevi.

Že pri opisu trodelnega napada smo omenili razdelilnik. Slišali smo, da ga položi rojnik na izhodišču napada na tla in da tako razmeji delokrog napadalcev od delokroga dovajalcev. Vendar nam še ni popolnoma jasno, zakaj je razdelilnik pri napadu gasilskega roja tako zelo važen. To moramo pojasniti.

Razdelilnik razdeljuje vodo, ki doteka po dovajalnem cevovodu, na dva ali tri dele in jo hkrati lahko oddaja dvema ali trem napadalnim cevovodom, ki so spojeni z iztočnimi ventili razdelilnika. Če imajo cevi v napadalnem cevovodu isti premer kakor v dovajalnem in so vsi iztočni ventili razdelilnika odprti, bo vodna množina (pa tudi pritisk) pri ročniku poedinega napadalnega cevovoda trikrat manjša. Tak vodni curek je pre slab za učinkovit napad, služiti bi mogel le obrambi sosednjih zgradb, predvsem, če je bramba potrebna na več mestih hkrati.

Učinek naših motornih brizgaln je večinoma tolik, da lahko oddajajo hkrati dovolj tlačne vode dvema cevovodoma s cevmi premera 52 mm. Zato

Siegfriedove črte in da bo angleško brodogradništvo v Baltiškem morju, da bi rešilo Gdinjo?

Veliko ljudi je verjelo v to. Toda vsakemu vojaku je na prvi pogled jasno, kako je vse to nemogoče. Vsako od teh poročil predstavlja v vojaškem oziru nekaj nemogočega.

Nekatera teh poročil so seveda sad čiste propagande. Francozi so se nadejali, da jim bodo Nemci verovali, da imajo res osem milijonov ljudi pod orožjem. Finci so se tudi zavedali, da Rusija ne bo tako lahko stopila v vojno, če bo vedela, da ima pred seboj 300.000, namesto 30.000 ljudi.

Toda te številke niso mogle preslepiti vojnih strokovnjakov. Dočim so jih časopisi slepo sprejemali, ker so to bila »uradna poročila te ali one vlade«.

Vzemimo za primer Finsko. Ta ni mobilizirala 300.000 mož in 150.000 pomožnih sil iz preproste razloga, ker ni toliko vojakov imela. Vsakemu vojnemu strokovnjaku je jasno, da je Finska prve dni vojne mobilizirala vsega tri pehotne divizije, eno konjeniško brigado in en oddelek tankov, kar znaša skupaj okrog 30.000 mož.

Ameriška vojaška strokovnjaka Dupuy in Elliott trdita v svoji knjigi »Če pride do vojne«, da šteje finska redna vojska vsega 25.000 mož. To število je prvi teden vojne mogoče povečati na 50.000. Finski narod razpolaga vsega skupaj s 125.000 izurnjenih vojakov.

Hanson Baldwin, pisec sijajnih vojaških razprav v »New York Timesu«, trdi v svoji knjigi »Čete se premikajo«, da imajo Finci 30.000 redne vojske,

vsa njihova sila pa dosega 150.000 mož^h.

Povprečen bralec seveda ne razpolaga s temi strokovnjaškimi podatki in ne more presojati kot strokovnjak, vendar pa so v poročilih velike napake, ki jih je takoj moči najti. Vsakdo lahko postane vojni strokovnjak, če pomni nekaj najpreprostejših načel, po katerih lahko ugotovi vse nemogoče, celo tisto, kar se zdi verjetno. Ta načela so:

Nikar ne verjemite poročilom o »milijonih mož«! Teh ni. Vojni strokovnjaki se smejejo, ko čitajo poročila o tem, da bo osem milijonov Francozov in štiri milijone Rusov začelo z akcijo, saj vedo, da je ni države, ki bi mogla takoj mobilizirati toliko ljudi.

Ameriški major pravi v knjigi »Oborožitev sveta«: »Vsa vojna sila Francije more doseči šest milijonov mož. Toda te številke so na papirju in ni moči računati, da bi Francija mogla poslati toliko ljudi na fronto že v začetku vojne.

Dupuy sodi, da je Francija v začetku vojne poslala v boj 630.000 mož. Vštete so tudi edince kolonialnih vojakov iz raznih garnizij v evropski Franciji. 1. novembra lani, 60 dni po začetku vojne je Francija imela pod orožjem 1.130.000 mož, kar še zdaleč ni osem milijonov v prvih bojnih črtah, a tudi ne šest milijonov, ki so jih po trditvah tiska poklicali pod orožje v prvih dveh tednih.

Prav tako vojni strokovnjak pravi, da ima Rusija vsêga 1.048.000 vojakov, ki pa jih morajo mobilizirati po vsej državi, ne pa v enem samem določenem delu. 60 dni po mobilizaciji so Sovjeti

imajo po dva iztočna ventila. Če hočemo ob večjih požarih učinek takih brizgaln popolnoma izkoristiti, moramo od brizgaln do požarišča polagati dvoje cevovodov. Potrebujemo torej dvojno dolžino cevi in opraviti moramo dvojno delo. Vrh tega je izguba pritiska radi trenja v cevovodih sorazmerno večja. (Če tlačimo n. pr. 400 litrov vode na minuto, znaša izguba pritiska v 100 m dolgem, ravno položenem cevovodu iz tkanih cevi s premerom 52 mm, celih 5'4 atm., dočim znaša pri enakem cevovodu premera 75 mm le 0'8 atm.!).

Torej je jasno ko beli dan, da ravnamo pametneje in smotrneje, če dovajamo na kraj požara vso tlačno vodo, ki jo premore brizgalna, samo z enim cevovodom, seveda toliko večjega premera. Pri tem zmanjšamo stroške za cevi, prihranimo si mnogo dela in ne tratimo s pritiskom. Koliko tehtnih razlogov, da tako ravnamo! Dokler tega ne storimo, o sebi res ne moremo trditi, da smo sodobni! Predelajmo motorne brizgalne na en sam iztočni B-ventil (mesto dveh sedanjih iztočnih C-ventilov) in kupujmo potrebne dolžine B-cevi za dovajalni cevovod!

Premere ($\emptyset$) naših cevi razlikujemo po kraticah sledeče:

A-cevi = premer 100 mm, ki jih uporabljajo le nekatere poklicne čete;

B-cevi = premer 75 mm, ki naj jih uporabljamo pri motornih brizgalnah za dovajalni cevovod (tudi sesalne cevi imajo ta premer);

C-cevi = premer 52 mm, ki jih žal ne uporabljamo samo pri ročnih, temveč za enkrat tudi še pri motornih brizgalnah;

D-cevi = premer 25 mm, ki jih uporabljamo pri berglovkah.

S skladnimi kraticami označujemo tudi premere spoj, sklop in ročnikov ustrežajočega premera. Le ustniki ročnikov imajo seveda primerno manjši premer.

Za C-ročnik se je izkazal kot najprimernejši ustnik, ki ima odprtino 12 mm, za B-ročnik pa ustnik, ki ima premer 18 mm. Sodobna gasilska četa uporablja načeloma le ročnike z zapiralnim ustnikom. Dajo se odpreti tudi večje odprtine, pa tudi popolnoma zapreti. Napadalec-brizgač potem prestavlja pri večji izgubi pritiska (radi daljšega cevovoda) odprtino ustnika na premer, manjši od običajnega. Pri neznatni izgubi pritiska (radi zelo kratkega cevovoda) pa ga prestavlja na premer, večji od običajnega. Vedeti mora, da je manjša

odprtina z večjim pritiskom vodnega curka boljša ko večja odprtina z manjšim pritiskom.

Sodoben gasilski roj ima sledeče orodje in pribor:

a) **za brizgalničarje:** prenosno motorno brizgalno;

b) **za dovajalce:** približno 250 m B-cevi, navitih na dveh prenosnih vretenih lahke dvokolnice, na katero so pritrjeni: dve rezervni dvojno zviti C-cevi, razdelilnik (z vtočnim B-ventilom in tremi iztočnimi C-ventili), rezervni C-ročnik, plezalno vrv, vmesni komad za spajanje B-cevi z nadzemskim hidrantom, ki ima dva ali več C-ventilov, potrebne druge vmesne komade;

c) **za napadalce:** 6 ali več dvojno zvutih C-cevi, lahko stikalno ali kljukasto lestev, dva C-ročnika, maske, vrvi itd. (Vsak gasilec naj ima v levem gornjem žepu cevno obvezo!)

Če se spomnimo na razdelitev članov gasilskega roja in na delitev njihovih delokrogov pri trodelnem napadu, nam je potek takega napada dovolj jasen. Poudariti še hočemo dolžnost rojnika, da vzame razdelilnik in da ga položi na izhodišču napada na tla. Položiti ga mora tako, da so iztočni C-ventili obrnjeni proti požarišču.

Napadalci morajo najprej položeni, t. j. prvi napadalni cevovod (ki ga polagajo od ognja proti razdelilniku) vedno sklopiti z levim iztočnim C-ventilom razdelilnika (gledano proti požarišču), drugega s srednjim, morebitni tretji napadalni cevovod pa vedno le z desnim ventilom. Tako preprečimo poznejše pogoške pri zapiranju iztočnih ventilov razdelilnika, ki ga vselej opravlja rojnik. Če zapira srednji iztočni ventil razdelilnika, dobro ve, da ustavi vodo drugemu napadalnemu cevovodu. Če dobi poziv, naj ustavi vodo prvemu napadalnemu cevovodu, potem vselej zapira le levi iztočni ventil. Vselej je tako postopati, ne glede na smer, v kateri se polaga poedini napadalni cevovod. To morajo dobro vedeti vsi gasilci, da kot napadalci vedno v tem smislu postopajo.

Dovajalci sklopijo dovajalni B-cevovod z ednim vtočnim B-ventilom razdelilnika. Dovajalni cevovod polagajo v smeri od razdelilnika proti brizgalni, odnosno narobe, ali nekje s kake vmesne točke, kakor je pač najprikladneje. To je odvisno od zemljišča, od stojišča brizgalne (odnosno hidranta), oziroma od izhodišča napada

imeli pod orožjem vsega 1.281.000 mož. Dupuy ne verjame, da bi Rusija mogla mobilizirati več kakor 2.011.000 mož, sposobnih za boj, ker nima tvarnih sredstev, ki bi ji dovoljevala, da vrže v boj več vojakov, dobro obloženih, oboroženih in izurjenih.

Tudi Baldwin sodi tako. V knjigi »Čete se premikajo« pravi, da razpolaga rdeča vojska z 1.050.000 možmi redne vojske in z rezervami, ki štejejo 1.000.000 izurjenih vojakov.

V presoji vojaških strokovnjakov se znatno zmanjšuje tudi vojna sila drugih držav. Nemčijo računajo na 756.000 mož redne vojske in na okoli 2.250.000 rezervistov, ki pa ne predstavljajo prvovrstnih bojnih čet. Anglija ima za boj sposobnih mož manj kakor 400.000. Italija lahko razpolaga vsega z 1.450.000 možmi, Holandija 480.000, Švica 450.000, Romunija 392.000, Jugoslavija 350.000, Bolgarija in Grčija po 120 tisoč, Madžarska pa ima vsega 70.000 izurjenih in oboroženih mož.

Ogromne množice vojaštva, o katerih smo toliko slišali, so sad gole domišljije. Varuj se vojnih dopisnikov, ki razmetavajo s tako učinkovitimi številkami.

Drugo načelo pravi: Kadar je le mogoče, primerjajte številke s številom vojakov, ki jih lahko postavi kaka država, ne pa s številom prebivalcev. Prišli boste do resničnejših zaključkov. Ljudske množice se ne vojskujejo. To delajo samo vojske. In z njimi je treba računati. Številčna premoč v prebivalstvu ne igra posebne vloge, o čemer priča primer Finske in Rusije. Odločujoča je premoč v dobro izurjenih

in dobro oskrbljenih vojakih, pa še to ne vselej.

Skoraj v vseh vojskah sveta je glavna enota divizija. Njeno večino tvori pehota, kateri pomaga topništvo. Divizija ima tudi inženirske in pomožne oddelke ter zdravstvene osebe. Divizija šteje skoraj povsod od 15 do 20 tisoč mož.

Razen navadnih divizij imamo še posebne divizije: konjeniške, mehanizirane in motorizirane, ki se hitreje gibljejo kakor pehotne divizije, uporabljajo jih pa samo za to, da pripravljajo pehoti pot. Po ureditvi so čisto podobne pehotnim, različna pa je oborožitev.

Konjeniška divizija ima konjenike, premično topništvo in pomožne oddelke. Topove in prtljago vlečejo konji, kakor v navadnih pehotnih divizijah.

Resnica o mehaniziranih in motoriziranih divizijah

Motorizirane divizije prevažajo vojaštvo in potrebno opravo na motornih vozilih, njihovi vojaki pa so oboroženi navadno in se bore s puškami, ko jih prepeljejo na bojišče. Motorizirane divizije so prav za prav pehotne divizije, ki se premikajo na motornih vozilih.

Mehanizirane divizije pa se vojskujejo na motornih vozilih in se samo prevažajo. Te divizije so nove. Sestavljene so iz lahkih in težjih tankov, oklopnih avtomobilov in velikih količin strojníc. Na papirju pomeni uporaba teh divizij hud udarec za nasprotnika, ki naj ga silna brzina in moč zdrobita.

Toda na svetu je danes prav malo mehaniziranih divizij. Nemška vojska je v začetku vojne imela samo tri ali štiri, ki so

napram dovozni poti, po kateri je roj prispel na pomoč.

Vselej in načeloma spojimo razdelilnik že spočetka na izhodišču napada s cevovodom! Tudi to morajo dobro gasilci vedeti. Tako se moramo načeloma ravnati tudi pri vajah. Le tako se potem vselej, tudi ob najtežjih prilikah, lahko okoristimo z vsemi velikimi prednostmi, ki nam jih nudi ta taktika.

Prvi gasilski roj mora v glavnem skrbeti, da se ogenj še bolj ne razširi! Nič za to, če sam ne more pogasiti požara, le da se ogenj še bolj ne razbesni in razširi! To je glavno. Prvi gasilski roj mora po tem načelu izbrati svojo taktiko. Če že ne more večjega požara pogasiti, naj se vsaj z vsemi sredstvi in silami in z vso odločnostjo bori proti nadaljnjemu razširjenju požara. Bori naj se skupno s priložnostnimi pomagači. Tako prihrani pozneje nastopivšim gasilskim edinicam mnogo dela, prizadetim posestnikom pa nepotrebno večjo škodo.

Temeljna načela taktike so:

a) Predvsem pazi, da ogenj neposredno ali pa tudi posredno ne zajame sosednjih zgradb!

b) Prepreči, da bi se ogenj v notranjosti zgradbe razširil na druge prostore, v druga nadstropja, oziroma v klet, v pritličje ali na podstrežje!

c) Ogenj obkoli in ga postopoma omejuj na vedno manjši obseg!

č) Le pri manjšem požaru, ki se da z razpoložljivimi močmi in sredstvi brezdvomno obvladati, nemudoma napadi leglo požara!

Tudi pri požaru na samem stoječe zgradbe, kjer ni nevarnosti razširjenja na soseščino, prvi gasilski roj lahko takoj napada, če požar ni prevelik. Pri večjih požarih pa je vsak napad, ki se vrši na škodo potrebne obrambe, neodpušljiva napaka. Pozneje, ko to okolnosti dopuščajo, pa preide seveda tudi pri večjih požarih iz obrambe v napad. To je odvisno od moči ognja, od položaja in gradbenega materiala zgradb, od smeri in moči vetra, od množine in pritiska vode ter od nešteto drugih okoliščin.

Prvi gasilski roj je tako rekoč predstraža gasilske čete. Če naleti na slabšega sovražnika, ga takoj uniči. Če ga ne more uničiti, brani postojanke, dokler ne pride pomoč.

V splošnem posredujejo gasilski roji pri požarih na način, kakor je opisan v tem poglavju,

razen če izrecno prejmejo od poveljnika drug nalog. Gori povedane smernice za taktiko prvega gasilskega roja veljajo torej v splošnem tudi za ostale gasilske roje, ki prihajajo na požarišče.

IX

Pri večjih požarih obstoja često nevarnost, da preskoči ogenj z enega v drugo nadstropje ali da se razširi na sosednje zgradbe. V takih primerih je treba osredotočiti vse sile na obrambo teh nadstropij, odnosno zgradb in jih braniti z vsemi razpoložljivimi sredstvi in močmi. To moramo predvsem storiti, če nimamo potrebne rezerve v napadalnih edinicah in če ni dovolj branilcev samopomoči. **Branimo predvsem ono, česar ogenj še ni zajel! Šele nato lahko začnemo napadati!**

Ko pripravljamo in vršimo obrambo, moramo računati, da se požar lahko razširi:

a) z neposrednim prehodom ognja po lesenem stopnišču iz enega v drugo nadstropje, odnosno z gorljivega predmeta na gorljivi predmet;

b) z neposrednim prehodom ognja z ene na drugo poleg stoječo zgradbo;

c) s posrednim prenosom ognja potom letječih isker ali ogorkov, ki jih prenaša veter.

Braniti moramo vsa ogrožena mesta, najbolj ogrožena še prav posebej! Ta mesta bo preudaren gasilec kaj hitro ugotovil! S kratkim ogledom jih lahko najde v smeri vetra. **Proti tem točkam liže plamen, puhti vročina in se vije dim. Ravno zato jih je treba posebno odločno in trdovratno braniti!** Branilci morajo biti zelo odporni, žilavi in borbeni, pa tudi primerno opremljeni. Ni to nič kaj lahek in prijeten posel. Vzdržati pa morajo za vsako ceno, razen za ceno človeških življenj! Slednja imajo v vsakem primeru višjo ceno nego zgradbe in druge materialne dobrine.

Branilci naj usmerjajo polni vodni curek na skrajni zunanji rob ognja! Od tega roba naj postopno nadaljujejo gašenje proti sredini ognja! Od časa do časa naj polivajo gorljive dele po ognju neposredno ogroženih zgradb in predmetov. Če primanjkuje vode, jo je treba štedljivo rabiti! Braniti je treba vedno proti vetru!

Delo gasilcev-branilcev morajo ob nevarnosti neposrednega prehoda ognja branilci samopomoči krepko podpirati, kakor je opisano v poglavju samopomoči na požarišču.

Nič manj važna od obrambe proti razširjenju požara z neposrednim prehodom ognja ni obramba

bile popolnoma pripravljene za boj. Tri njene divizije pa so bile samo na pol oskrbljene.

Francija ima štiri mehanizirane divizije, Rusija tri, Anglija pa vsega eno, zaradi česar tvorijo motorizirane in mehanizirane enote samo majhen del vojske na bojišču. Da vrednosti mehaniziranih divizij navzlic vsemu ne kaže pretiravati, priča primer pri Lvovu, kjer so Poljaki nudili taki diviziji edini pripravljeni odpor in celo nemško divizijo uničili z dobrim topništvom.

Vojni strokovnjaki mislijo, da so mehanizirane divizije sicer močnejše od navadnih pehotnih divizij, nihče pa ne trdi, da so nepremagljive, zato tudi noben strokovnjak ne mara povedati sodbe, kakšno je razmerje med mehaniziranimi in pehotnimi silami. Vsi se strinjajo v tem, da mehanizirana divizija s pomočjo močnega letalstva, ki bi prisililo k molku topove proti tankom, lahko uniči navadno pehotno divizijo, ni pa mogoče reči, da se bo to ob spopadu tudi res zgodilo, saj je treba računati še s toliko nenadnimi naključji! Kadar govorimo o motoriziranih in mehaniziranih enotah, moramo računati, da se gibljejo 15 do 20 krat hitreje od navadnih enot. Zaradi njihove maloštevilnosti jih je treba smatrati za oglednice. Toda če oglednice pridejo daleč, to še ne pomeni, da je že tudi vsa vojska tam.

Iz vsega tega pa je treba izvajati novo načelo glede mehaniziranih oddelkov, načelo o težavah, ki jih morajo mehanizirani oddelki zaradi svojega posebnega značaja premagovati, o težavah, ki jim jemljejo dobršen del učinkovitosti.

Novo bojno orožje — zažigalna tekočina. Angleški časnik »Njus Review« javlja, da je neki dr. Berber Rudolf, ki se nahaja sedaj v Svici in ki je bil svojčas višji uradnik v nemškem notranjem ministrstvu povedal, da ima Nemčija novo strašno orožje, ki pa ga še ni uporabila in ga bo izrabila le v skrajni sili. Dr. Berber je povedal, da so Nemci sestavili posebno raketo z velikim eksplozivnim učinkom, ki jo je mogoče izstreliti s strašno brzino na velike daljave. Poleg tega so nemški kemiki iznašli baje tudi posebno tekočino, ki se škropi iz letala in ki zažge vsak predmet, na katerega pade. — Sicer moramo biti tudi pri teh poročilih zelo previdni in ne smemo vsega verjeti, vendar nam gornje poročilo pove, s kakšnimi mislimi se v vojni bavijo in kaj bi morda bilo mogoče.

Nova zažigalna granata. Neko italijansko podjetje je lani izdelalo novo zažigalno granato. Izstrelek ima dva dela: zunanji obod in jedro. — Obod je iz lahkega jekla ter ima na vrhu odprtino, skozi katero je zrno na prostem. Tudi jedro ima dva dela: gornji, v katerem je zažigalna snov in spodnji, v katerem je eksplozivna snov. — Zažigalna snov je sestavljena iz fosforja in drugih kemikalij, ki pa jih držijo v strogi tajnosti.

Kemijska bojna vozila. Najnovejše bojno orožje, ki ga imajo velike vojske so vozila z bojnimi strupi. Ta vozila so zelo hitra. V posebnih rezervarijih in posodah vozijo s seboj velike količine bojnih strupov.

Vsak požrtvovalen gasilec si naroči naš časopis!

proti razširjenju požara s posrednim prenosom ognja, t. j. **obramba proti letječemu ognju.**

Proti letječemu ognju je treba predvsem braniti sosednje zgradbe, posebno one, ki ležijo v smeri vetra. Te so najbolj ogrožene. Iskre, goreča slama ali ogorki, ki letajo proti njim, jih kaj lahko zažgo. Ob burji in v suši je ta nevarnost večja, ob nalivih ali pozimi, ko so strehe pokrite s snegom, manjša. Vendar se tudi tedaj ne smemo preveč zanašati na take ugodne okoliščnosti. Često povzroča letéči ogenj nov požar na dokaj oddaljeni zgradbi. Veter prenaša letéči ogenj v svoji smeri lahko več sto metrov daleč, požarni plini, ki puhtijo v nasprotno smer, ga pa tudi lahko drugam zaneso.

Vsekakor naj se v ogroženih zgradbah ali delih zgradb zapro vsa okna in vrata. Druge odprtine in razpoke naj se zamašijo z ilovico, ne presuhim gnojem in sličnimi negorljivimi snovmi. Na podstrešja in v poedina nadstropja naj se postavijo branilci, ki branijo zgradbo pred letéčim ognjem, kakor je opisano v poglavju o samopomoči na požarišču.

S skodlami ali celo s slamo kritim zgradbam je letéči ogenj toliko bolj nevaren. Poveljnik naj za vsak primer pomnoži število branilcev, ki jim je poverjena obramba teh streh. Strehe naj pokrijejo z velikimi ponjavami in rjuhami, ki jih morajo neprestano polivati z vodo. Če se strehe nahajajo v neposredni bližini požarišča, naj se zavarujejo branilci pred izžarevajočo vročino s kosom pohištva, večjim pokrovom ali sličnim zaklonom.

Branilci naj budno pazijo na letéči ogenj. Na strani, obrnjeni proti požarišču, je nevarnost največja, pa tudi na nasprotni strani je lahko velika, če nastanejo zračni vrtinci. Iskre in ogorki padajo potem z vseh strani. Kjer zanetijo ogenj, ga je treba takoj in z vso odločnostjo zatreti. Če zagori snop slame ali skladovnica lesa, odnosno drv v svoji notranjosti, naj se takoj toliko razmeče, da pridemo do legla požara. Leglo je treba takoj uničiti predvsem s sredstvi za gašenje malih požarov.

Dočim se branimo proti neposrednemu razširjenju ognja s polnim curkom, se branimo proti letječemu ognju le z razpršenim vodnim curkom. Pri nevarnosti neposrednega prehoda ognja z ene zgradbe na drugo poleg stoječo zgradbo, odnosno iz enega v drugo nadstropje, naj udari vodni curek z vso silo ob skrajni zunanji rob razširjajočega se ognja, in sicer vedno na gotovo točko.

(Dalje sledi)

Mladi Finec

1. Suomi.

Dežela, o kateri se danes prav mnogo govori, je Finska. Zanimanje vzbuja ta dežela predvsem zato, ker se junaški njeni prebivalci izredno dobro drže v hudih bojih s številno tako nadmočnim sovražnikom. Tudi mi bomo občudovali mladega sina te zemlje, ki je za svoja leta mnogo doživel, trpel in nam vsem more biti krasen zgled. Toda preden govorimo o njem, pogledimo na kratko njegovo domovino.

Finska, ki se po finsko imenuje Suomi ali Suomenma (dežela jezer), je bila od leta 1809. ruska velika kneževina. Ruska revolucija in svetovna vojna pa sta ji prinesli svobodo in samostojnost. Ker ti dve dobrini Frinci visoko cenijo, zato jih tudi tako vneto in požrtvovalno branijo. Je velika država, kajti površina meri 390.000 km² (Jugoslavija 248.000 km²). Njena velikost odgovarja zasedeni Poljski. Toda medtem ko je imela Poljska 35 milijonov ljudi, jih šteje Finska le okoli 3.700.000, tako da pride komaj 10 prebivalcev na 1 km². Prehodna dežela je to, in sicer med Skandinavijo in vzhodnoevropsko nižino, ter najbolj severna kulturna dežela, saj četrtina zemlje leži severno od tačajnika. Nizki južni del sega do Baltijskega morja, katerega dela sta Finski in Botniški zaliv. Številni otoki se vrste od jugovzhodne obale do pomembnih Alandskih otokov.

Svet je razen južnega dela hribovit, oziroma gričevnat, a v severnem in severozahodnem delu segajo vzpetosti do 1000 m in čez (Haltiotunturi 1250 m). Na granitni podlagi je razmeroma tanka plast zemlje. Ledeniki nekdanje ledene dobe so pustili izrazite sledove v številnih prodnatih nasipih in hrbtih in obilici jezer v notranjosti dežele, tako da pravimo Finski »Dežela tisočerih jezer«. Največja so: Kalla, Hanki, Ori, Pielis itd. Bistre reke, polne brzic in slapov, spajajo jezera. Nad 20 % celokupne površine je močvirnatega sveta, na severu, na Laponskem so pa tudi tundre.

Podnebje ni tako zelo ostro kakor bi pričakovali glede na severno lego Finske in je jako zdravo. V Uleaborgu, a tudi v drugih okrajih kakor Kuopio, Tornea pade živo srebro do -40°, na Laponskem do -48° C. Glavni vetrovi, ki prinašajo padavine, pihajo od jugozahoda in juga. Čeprav imajo v Helsinkih 160 deževnih dni na leto, vendar padavin ni posebno mnogo. Največ jih je v Orimantilli, pa še vedno polovica manj kot v Ljubljani (1400 mm).

Glede gozdnega bogastva je Finska pred Jugoslavijo, saj gozdovi zavzemajo okoli 60 % površja. Tu se skrivajo zlasti volkovi in jeleni. Na jugu prevladuje listnato, severneje iglasto drevje. Kake 3 % je obdelane zemlje, približno še enkrat toliko travnikov. Gojijo rž, ječmen, oves, krompir in tudi sadje, toda vse to le na jugu. Finci so umni živino-rejci in redijo zlasti govedo, drobnico in v severnih pokrajinah tudi severne jelene. V Baltiskem morju lovijo slanike, v jezerih in rekah postrvi. Rudnega bogastva ni mnogo, razen dobrega stavbnega gradiva. Zlasti premož morajo uvažati. Industrijska središča so v glavnem ob rekah, kjer obdelujejo les, izdelujejo papir, celulozo in usnje ter te produkte poleg

surovega masla in sira tudi izvažajo. Uvažati morajo žito, kolonialno blago, kovine, stroje in tekstilne izdelke.

Večina prebivalcev — nad 90 % je Fincev, ki so mongolskega plemena uraloaltajske skupine. Ostalo prebivalstvo je po večini germansko, kar pa ni čudno, ker je bila Finska v prejšnjih dobah pod močnim vplivom sosedne Švedske, odkoder se je tudi protestantska vera razširila. Mest, ki so večinoma v južnem delu, ni mnogo. Politično, kulturno in gospodarsko središče je Helsinki z nekaj nad četrto milijona prebivalcev. Živahno trgovsko mesto je Viipuri, prejšnje glavno mesto pa Turku.

(Dalje prihodnjič)

Dragi gasilski striček!

Dober gasilski tovariš mi je pokazal drugo številko letošnjega »Gasilca«. V njem sem videl, da si se pojavil v naši organizaciji kot nov evangelist. Iz Tvojih uvodnih besed sklepam, da si podaril svoje srce nam mladim. Ker si tako navdušen, Ti moram obrazložiti nekaj misli in želja, ki so se pojavile zaradi Tvojega visoko se dvigajočega mladinskega prapora.

Veš, striček, 28. januarja je bil občni zbor gasilske čete, za katerega sem slučajno zvedel tudi jaz. Ker nas mladih niso povabili, smo se čutili užaljene. Sklenil sem in to tudi storil, da sem se zmuznil med občnim zborom v dvorano. Skril sem se boječe v skrit kotiček in tam prisluškoval.

Na občnem zboru je bil podan celoten pregled o napredku naše čete, nato pa so bile volitve novega odbora. Vseskozi sem dobro sledil, kako stvar poteka. Končno sem pa videl, da za nas mlade gasilce ni bilo izrečene nobene besede in nam niso niti izvolili nobenega voditelja, da bi nas izvežbal v dobre in čvrste gasilce. Rado veden sem, če je tudi drugod tako z mladimi gasilci. Zato pa sem jo ves potrt, toda urnih nog popihal iz dvorane, potožit svojim tovarišem in zdaj še Tebi, dobri striček, da bi Ti to stvar uredil. Jaz si mislim takole: prepovejo naj se vsi shodi in občni zbori in naj se skličejo novi, v katerih pridemo še mi mladi v poštev. Če pa še to ni dovolj, naj se pa krši gasilski zakon ter se uredi tako, da se tudi nam postavi voditelj. Saj smo ja mlada moč in nada za bodoče gasilstvo.

Še prosil bi Te, striček, da tega ne obesiš takoj na veliki zvon. Starejši gasilci bi lahko zvedeli in me napadli z vsemi cevmi, kolikor jih zmore naša četa. Prosim Te, oprosti moji predrznosti in Te prav lepo pozdravljam z vzklikom »Na pomoč!«

Gabršek Štefan,
mladi gasilec, Kresnice.

Dragi Štefan!

Tvoje pismo, kakor vidiš, je zagledalo beli dan. Sicer ne vem, kako visoko sem dvignil mladinski prapor, pa že mora biti precej visoko, če praviš Ti tako. Da sem pa navdušen za Vas mlade, je pa čisto umevno.

Torej tako, na občnem zboru niste bili mladi gasilci. Ja, to je pa že hudo. A Ti si se vseeno zmuznil v dvorano in tamkaj prisluškoval. Veš, prisluškovanje ni lepo. Kadar pa se podaja javni obračun delovanja kakega društva ali pa gasilske čete, je pa prav, da vsi slišite o delovanju čete.

Pritožuješ se tudi, da Vas zapostavljajo. To je pa že od sile. Bom že Vašega predsednika za ušesa, kadar ga prvič vidim. Da bo pa koza cela in volk sit, kot pravi star naš pregovor, pa Ti svetujem tole:

Vsi mladi gasilci se zberite nekega dne v Vašem gasilskem domu — seveda prej obvestite predsednika — vzemite v roko lanskoletnega »Gasilca« in si po tistih pravilih izvolite svojo upravo mladih gasilcev. Tako da boste sami sebe upravljali. Katerega imate pa najrajši izmed odraslih gasilcev, pa si ga izvolite sami za Vašega voditelja, seveda sporazumno s predsednikom čete. Vidiš, na tak način si jaz za misljam tole rešitev. Da bi pa kar vse prepovedali, kakor Ti zahtevaš, in še zakon spremenili radi Tebe, čeprav si mlada moč in nada za bodoče gasilstvo, je pa že nekoliko preveč zahtevano.

V bodoče pa Ti ne bo treba več slučajno dobiti v roke »Gasilca«, ker sem Ti ga namenil za to leto pokloniti v dar. Tvoj naslov bom poslal kar naravnost upravi v Maribor in Ti boš dobival »Gasilca« celo leto brezplačno.

Na pomoč!

Tvoj striček.

ZLOGOVNICA

av — ba — bil — ci — če — e — genj
— hav — i — ka — ki — lo — lek — mil
— mo — no — nji — na — na — o —
pad — paj — pe — prej — rit — sto —
stop — šo — ta — to — tra — tron — za

Iz gornjih zlogov sestavi besede, ki pomenijo:

1. Tvorijo gasilci, če so drug za drugim.
2. Motorno vozilo.
3. Skupina bojnih strupov.
4. Orodje za rušenje in dviganje.
5. Sovražnik gasilca.
6. Napadalni načrt pri sodobnem gašenju.
7. Dolgotrajen bojni strup.
8. Del uplinjača eksplozijskega motorja.
9. Povelje pri kretanju večje edinice.
10. Zlitina, iz katere so napravljene vžigalne bombe.

Če sestaviš začetne črke vseh dobljenih besed od 1—10, dobiš besedo, ki pomeni važno zaščitno napravo pri letalskih napadih.

Izzreban gasilec dobi knjižno nagrado. Rešitve pošljite do 20. marca t. l. na naslov: Gasilska zajednica, mladinski odsek, Ljubljana.

REŠEVALCEM KRIŽANK

Kakor vidim, je precej veliko zanimanje za križanke. Saj dobivam vsak dan rešitve, pravilne in nepravilne.

Zadnja križanka se glasi:

Vodoravno: 1. molek, 5. dož, 8. otep, 9. lopa, 10. rog, 11. volar, 12. kamen, 14. že, 16. redek, 18. ok, 20. jecav, 22. golaž, 24. ter, 26. Aleš, 27. moka, 28. rop, 29. junak.

Navpično: 1. mor, 2. otok, 3. legar, 4. ep, 5. dol, 6. opaž, 7. žarek, 9. lonec, 11. vsevedž, 13. mejaš, 15. logar, 17. Kanton, 19. kolo, 21. veka, 23. lep, 25. rak, 27. mu.

To križanko so pravilno rešili: Bizjak Mirko, Ptuj; Kerin Mirko, Vel. Podlog; Kukenberg Vladimir, Trbovlje; Stopar Mirko, Mežica; Jenko Friderik, Smlednik; Bizjak Franc, Trbovlje; Šarc Jože, Brdo.

Za nagrado je bil izžreban Kerin Mirko, mladi gasilec prost. gas. čete Vel. Podlog, kateremu pošiljam po pošti koledarček za leto 1940.

Vsem reševalcem za bodoče:

Kotiček za mlade gasilce je namenjen njim, ne pa starejšim. Zapomnite si to vsi starejši, ki ste posegli v vrste mladih gasilcev. Tovariš Fridl, ali se tudi Ti šteješ za mladega gasilca, čeprav Ti že četrti križ leze na ramo? Bodi, no, bodi!

Vsem skupaj pa iskren Na pomoč! Pa zopet prihodnjič kaj!

SPLOŠNA STAVBENA DRUŽBA

MARIBOR — TEZNO

TELEFON INT. 20-57

BRZOJAVI: SPLOSTAD

DELAVNICA ZA ŽELEZNE
KONSTRUKCIJE, MOSTOVE,
REZERVOARJE IN MEHA-
NIČNE DELE - ODDELEK ZA
ELEKTRIČNO IN AVTOGEN-
SKO VARJENJE - TVORNIC
VIJAKOV, ZAKOVIC IN
DROBNE ŽELEZNE ROBE

Obveznost gradnje zaklonišč

V zadevi zaščite pred letalskimi napadi potom gradnje zaklonišč v neobrtnih zgradbah je kraljevska banska uprava dravske banovine izdala dne 14. februarja t. l. sledeči načelni razpis, ki ga zaradi važne in aktualne vsebine v celoti podajamo našim čitateljem:

Načelni razpis.

Gg. sreskim načelnikom in gg. predsednikom mestnih občin.

Kraljevska banska uprava je izdala v stvari tele načelne razpise: z dne 14. septembra, 24. oktobra in 28. decembra 1939. Pov. II/4 štev. 4167/50, Pov. II/4 štev. 4167/105 in Pov. II/4 štev. 4167/116. Razpis z dne 24. oktobra 1939 se s tem razveljavi, navodila, obsežena v ostalih dveh razpisih, pa se deloma ponove, v ostalem pa izpremene in dopolnijo takole:

Po besedilu določb v čl. 12 t. 2/c in čl. 18 t. 1 uredbe z dne 13. aprila 1939, Sl. list štev. 195/36 in po točki 12. pravilnika z dne 26. aprila 1939, v **vseh velikih (večjih) zasebnih zgradbah**. To velja za obstoječe zgradbe in nove zgradbe. Pri teh novih zgradbah mora biti že v načrtu predvideno zaklonišče. V zvezi s temi določbami se mora opredeliti

pojem velike (večje) zgradbe.

O tem, kaj je velika (večja) zgradba, morajo redoma presojati kraljevni odbori za zaščito pred napadi iz zraka, tam kjer teh ni pa občinski odbori. Da pa se zagotovi neko enotno sklepanje po teh organih, se daje po dne 8. t. m. na kraljevski banski upravi izvršenem posvetovanju interesiranih krogov v tem pogledu sledeče navodilo:

Skladno s čl. 17 t. 3 že imenovane uredbe je smatrati, da **obstoji obveznost protiletalske zaščite načelno le v večjih, strnjeno naseljenih krajih**. Katere naselbine je prištevati k takim krajem, je presojati individualno, vendar pa mora v dotičnem kraju ležati strnjeno večje število stanovanjskih hiš (skupinski sistem). Pri presoji tega vprašanja je treba tudi upoštevati še druge momente: ali se nahajajo v kraju ali v neposredni bližini železniška postaja, važno cestno križišče, mostovi čez večje vode, industrijska podjetja, ali sicer **važni** objekti. Na drugi strani pa nudijo nekaj zaščite tudi gozdovi, ako se nahajajo v neposredni bližini naselja.

V vsakem strnjeno naseljenem kraju pa so redoma razen hiš, ki leže v skupinskem sistemu, tudi hiše, ležeče v redkem (vrtnem) sistemu. Ker so po letalskih napadih v glavnem **ogrožene le skupinsko ležeče hiše, morajo biti le pri teh prirejena ali zgrajena potrebna zaklonišča ali vsaj pokriti jarki**. Obveznost izgradnje zaklonišč in eventualno maskiranje zadeva tedaj le posestnike takih hiš, to pa brez ozira na to, ali predstavlja posamezna hiša veliko (večjo) zgradbo ali ne.

Posestnikom hiš, ki se nahajajo v redkem (vrtnem sistemu ali na periferiji, pa se izgradnja zaklonišč v njihovem lastnem interesu samo priporoča.

Postopek v provedbi predpisa.

Krajevni odbori, kjer teh ni občinski odbori, imajo v 14 dneh izvesti kategoriziranje vseh krajev v njihovem območju, ako se to še ni zgodilo, in sicer po teh vidikih:

a) Ali gre za večji, strnjeno naseljeni kraj?

b) V pozitivnem primeru, kateri krajevno točno označeni, oziroma po hišnih številkah določeni deli kraja so taki, da leže hiše v skupinskem (blokovnem) sistemu, in kateri krajevni deli so taki, da leže hiše v redkem (vrtne) sistemu.

Seznam hiš, kategoriziranih po teh vidikih, mora občina razpoložiti v občinski pisarni ter to objaviti na občinski deski in razglasiti tudi na drug krajevno običajen način. Po izvršeni objavi je treba pristopiti k sistematskemu izvajanju prireditve, oziroma gradnje zaklonišč. V tem pogledu naj se izvede in upošteva naslednje:

Posebna občinska komisija (v večjih občinah posluje več komisij), katere člani so: zastopnik občine, oziroma krajevnega odbora, zastopnik gradbenega odbora (po možnosti stavbni strokovnjak) in zastopnik gasilske čete, naj pregleda vse stavbe v skupinskem ozemlju in določi ob prisotnosti hišnih gospodarjev na mestu samem način zavarovanja proti napadom iz zraka. Kjer bo možno prirediti obstoječe kleti ali podprtiličje v zaklonišče, tam naj poslujoča komisija ali občina ne zahteva predložitve posebnih predpisno podpisanih načrtov, ampak samo namenu ustrezajočo izjavo, oziroma opis prireditve zaklonišča. **Redne načrte je treba zahtevati le pri gradnji betonskih zaklonišč in večjih prizidkov.**

Kako je opremiti in zgraditi razne vrste zaklonišč, o tem podaja navodila zlasti četrti del pravilnika o zaščiti pred napadi iz zraka v prvem oddelku »Gradnja zaklonišč«, Sl. list št. 616/96 iz leta 1939., dalje knjižica ing. Stankota Dimnika »Kako naj si uredimo naše domove za obrambo pred letalskimi napadi«.

V danem primeru bo kazalo zgraditi (zlasti na deželi) vsaj pokrite jarke, ki bodo varovali pred drobcí razstrelilnih bomb in izstrelki lastnega protiletalskega topništva, ne pa seveda proti rušilnim bombam. V nekaterih primerih bodo posestniki radi lege njih hiš primorani zgraditi **skupno zaklonišče za več hiš**. Ako tudi to ne bo mogoče, bodo navezani samo na javno zaklonišče.

Kdo izdaja ukrepe in določbe?

Organi, ki izdajajo ukrepe po tem razpisu, so že navedeni. Da se more v danem primeru izvesti izvršitev predpisov o gradnji zaklonišč tudi prisilno v smislu §§ 161 in 162 zakona o občem upravnem postopanju, **mora pristojno oblastvo po potrebi izdati tudi formalno odločbo**. Pri odločanju o gradnji, oziroma prireditvi zaklonišča je za izdajo odločbe pristojno gradbeno oblastvo I. stopnje, za izdajo odločbe v drugih stvareh pa obče upravno oblastvo I. stopnje (sresko načelstvo, mestno poglavarstvo), ako ni kaka zadeva pridržana n. pr. banu (§ 4 Z. u. p.). Pritožbam proti prvostopnim odločbam se ne sme odreči odložilna moč. Pritožbe je vlagati pri prvostopnem upravnem oblastvu, v rešitev pa jih je pošiljati stavbnemu oblastvu II. stopnje, v nestavnih zadevah upravnemu oddelku kralj. banske uprave. Kaj naj bo vsebina prvostopne od-

ločbe, je razvidno iz tuk. razpisa z dne 28. decembra 1939, Pov. II/4 šte. 4167/116.

Splošna navodila.

Stroški postopanja. V javnem interesu naj trpe občine morebitne komisijske stroške same, razen pri gradbi betonskih zaklonišč. Stroške za prireditve, oziroma postavitev zaklonišča pa nosi po sedaj veljavnem predpisu hišni lastnik (čl. 18/7 uredbe). Komisijski ogled naj se izvrši le v neobhodno potrebnih primerih.

Kar se posebej tiče izgradnje protiletalske zaščite v javnih poslopjih (državnih, banovinskih, občinskih) je skrb za to v glavnem naložena staršim dotičnih podjetij in uradov, ki jim pa morajo krajevni odbori s svojim sodelovanjem biti v pomoč (čl. 8 t. 2 že imenovane uredbe).

Naroča se vam, da poskrbite za točno izvajanje tega načelnega razpisa in da poročate v odrejenih dvomesečnih poročilih o poteku cele akcije.

Sreska načelstva naj vročijo po en izvod razpisa pristojnim občinam, prejem pa naj potrdijo sem, enako mestna poglavarstva.

Za bana, pomočnik:
Dr. Majcen.

Sredstva naznanjevanja nevarnosti

Za obveščevanje o nevarnosti letalskih napadov uporabljana sredstva pa morajo dajati posebna, svojevrstna znamenja, kakršna se ne uporabljajo ob nobeni drugi priliki, in ki tako onemogočajo vsak nesporazum ali dvom o pomenu podanega znaka.

Med posebnimi sredstvi za naznanjevanje nevarnosti poznamo sredstva za **optične** (vidne) in sredstva za **akustične** (slišne) znake.

Prva so le maloštevilna ter se dosedaj uporablja le posebna signalna bero-rdeča zastava, predeljena po diagonali, in pa enako obarvani izveski ali table iz neupogljivega materiala. Ves čas preteče nevarnosti in letalskega napada morajo ti znaki biti izpostavljeni na vidnih krajih. Znak prenehanja nevarnosti z optičnimi sredstvi se daje tako, da se izvešene zaste in table zopet sname, oziroma prekrije.

Med **akustična sredstva** pa prištevamo zvočnike in različne sirene. Ta sredstva, nameščena na primernih krajih mesta, naselbine ali podjetja, omogočajo obveščanje prebivalstva v raznih primerih. Uporaba siren je enostavnejša, pa tudi bolj enostranska; omogočeno je sicer le oddajanje določenih zvočnih znakov, ki pa za namene obveščanja o letalskih napadih docela zadostujejo. Zato se je uporaba siren za obveščanje o požarih, poplavih in predvsem o letalskih napadih splošno vpeljala.

Danes poznamo sirene z možnostjo oddaje enega, dveh ali treh različnih zvokov. Ti različni toni služijo potem za različne objave. Tako služi za obveščanje o požarni nevarnosti neprekinjen nizek zvok višine ca 230 period, za naznanjevanje minule nevarnosti letalskega napada pa neprekinjen visok ton s frekvenco ca 420 period. Za obveščanje o preteči nevarnosti letalskega napada pa uporablja ista sirena popolnoma določeni, značilni, višino tona stalno izpreminjajoči zvok, pri katerem niha frekvenca stalno od 420 do ca 315 period (nihanje v sekundi). Pri uporabi tega značilnega zvoka ne obstoji nevarnost, da bi se moglo naznanilo o

preteči nevarnosti zamenjati s kakim drugim zvokom. Iz istega vzroka predpisuje naredba pri navadnih, že obstoječih sirenah za podajanje znaka preteče nevarnosti **prekinjen zvok**, in sicer s hitro in zaporedoma si sledečimi prekinitvami, kar daje tudi značilno opozorilo, ki se razlikuje od običajnih znakov takih siren.

Jakost zvoka določene sirene opredeljujemo z dvema številoma, ki se med seboj dokaj razlikujeta. Ločimo namreč med »največjo slišno daljavo«, t. j. razdaljo, v kateri se zvok še zazna, oziroma sliši — in med »alarmno daljavo«, t. j. daljavo, v kateri je zvok še tako močan, da služi kot opozorilo. Ti dve števili pa določamo v mirnem, brezvetrnem vremenu. V slučaju vetra pa so ta števila lahko večja ali manjša.

Daljavo, do katere sega zvok sirene, pa je odvisna poleg vetra še od nekaterih drugih činiteljev, tako n. pr. od obliča ozemlja, vremena, zračne vlage, dnevnega časa itd. Zato je prostor, na katerega se name-rava namestiti sireno, navadno treba določiti s poizkusom. V glavnem pa velja pravilo, da je velike sirene, ki naj s svojim zvokom obvladajo večje predele, postavljati na visoke objekte, n. pr. visoke hiše, stolpe, griče itd., med tem ko je manjše sirene lokalnega značaja (tudi ulične) montirati na nižjih objektih, n. pr. na drogovih uličnih svetilk, na kioskih, na stebrih električnih ur itd.

Po velikih mestih z visokimi stavbami se morajo alarmni znaki v posameznih predelih oslabiti zaradi odklona in odboja ali pa zaradi prevelikega cestnega hrupa. V takih slučajih je v teh predelih potrebno montirati manjše pomožne sirene. V vseh slučajih postavljanja siren na strehah pa je treba paziti, da ne bi streha dušila zvok sirene; zaradi tega je treba take sirene montirati na posebnih stojalih v oddaljenosti $1\frac{1}{2}$ do 2 m od strehe.

Razlikujemo več vrst siren, od katerih glavne navajamo v nadaljnjem:

1. **Membranske sirene.** Te sirene delujejo s pomočjo pritiska stisnjenih (komprimiranih) plinov, stisnjenega zraka ali vodne pare. Lažji model te vrste z enosmernim trobilom n. pr. tehta 9 kg pri največji slišni daljavi 3 km in alarmni daljavi 1,1 km, seveda le v določeni smeri.

Te vrste siren direktno sicer delujejo brez uporabe tuje dovajane energije. Toda ta pa je potrebna pri novi polnitvi bombe s komprimiranim plinom ali zrakom; slednje pa se dá izvršiti le v redkih podjetjih. Zaradi tega se ta vrsta siren uporablja le v posebnih primerih.

2. **Ročne sirene.** Te vrste poznamo v stabilnih in prenosnih oblikah. Ne uporabljajo nobene energije, razen sile mišic, so zelo priročne in tudi poceni (ca 2000 din). Ta vrsta siren je zelo priporočljiva za manjše naselbine, manjša industrijska podjetja, večje zgradbe, posamezne ulice itd. Na zložljivem stojalu pritrjena prenosna ročna sirena te vrste tehta ca 10 kg pri 1,5 km največje slišne daljave in 0,5 km alarmne daljave.

3. **Električne (motorne) sirene.** Uporabljajo se predvsem na krajih, kjer je potrebna stalna in stabilna alarmna naprava velike jakosti. Sicer pa poznamo električne sirene tudi z zmogljivostjo le 80 W ter lahke prevozne avtomobilske sirene.

Velika prednost električnih siren leži predvsem v tem, da morejo biti priključene na skupno omrežje in se tako morejo posluževati vse istočasno, kar je zelo ugodno za pravočasno naznanjevanje nevarnosti. Ker je dana možnost, oskrbeti sirene s tokom po dveh ali več vodih in

ker so danes skoro vse večje električne centrale med seboj vezane, je tudi sigurnost takih siren zadovoljiva.

Med električnimi sirenami poznamo več tipov:

a) Sirene za tok nizke napetosti. Te sirene se priključujejo na akumulatorsko baterijo 6—24 V in so posebno pripravne tudi za montiranje na avtomobile. Opremljene so s komulatorskim motorjem zmogljivosti 0,08—0,33 KW. Največja slišna daljava večjega modela te vrste znaša pri teži 17 kg 2 km, alarmna daljava pa 0,7 km.

b) Sirene za svetilni tok. Te enofazne sirene so zgrajene za tok 110—220 V z zmogljivostjo do 0,33 KW. So lahke in poceni ter se morejo uporabljati za istosmerni in zmenični tok iste voltaže. Podatki o slišnosti odgovarjajo prej omenjeni vrsti.

c) Sirene za vrtilni tok 220—380 V. Poznamo manjše in večje tipe z zmogljivostjo od 1—7,55, pa tudi do 15 KW. Sirene z zmogljivostjo ca 1 KW se uporabljajo kot glavne sirene po manjših krajih ali kot pomožne (stranske) sirene po mestih. Pri teži 55 kg znaša največja slišna daljava take sirene ca 4 km, dočim sega alarmna jakost do 1½ km. — Sirene z zmogljivostjo ca 2 KW se uporabljajo v večjih krajih in manjših mestih kot glavne sirene, v večjih mestih pa kot pomožne sirene za posamezne okraje, postavljene po križiščih važnih ulic. — Sirene z zmogljivostjo nad 4 KW pa se uporabljajo kot glavne sirene v velikih mestih, porazdeljene po važnih križiščih in trgih ter montirane na strehah in stolpih. Sirena z zmogljivostjo 15 KW se n. pr. sliši v največjo daljavo 13 km, medtem ko znaša njena alarmna daljava 4,5 km.

Razen teh specialnih obveščevalnih sredstev pa se poslužujemo v svrhu naznanjevanja preteče in minule nevarnosti, kakor je že omenjeno, tudi nekaterih drugih že obstoječih akustičnih naprav.

Pretečo nevarnost letalskih napadov nam oznanjajo sledeči znaki:

a) Tri minute trajajoče tuljenje vseh siren, tudi tovarniških in železniških. Sirene, ki nimajo možnosti avtomatičnega izpreminjanja višine tona, oddajajo svoj zvok s hitro zaporedoma si sledečimi prekinitvami (6—10 v minuti).

b) Triminutno prekinjeno zvonjenje cerkvenih zvonov po načinu »plat zvona«.

c) Več hitro zaporedoma si sledečih topovskih strelav v krajih, kjer je topništvo.

d) Določeni optični znaki (belo-rdeča zastava, predeljena po diagonali) izvešeni na vidnih mestih.

Prenehanje nevarnosti pa označujejo sledeči znaki:

a) Tri minute trajajoče neprekinjeno tuljenje vseh siren.

b) Triminutno neprekinjeno pritrkovanje zvonov.

c) Snetje, oziroma prekritje belo-rdečega znaka nevarnosti.

Vsaka oseba, ki sliši znak nevarnosti, je dolžna o tem obvestiti druge, ki tega znaka eventualno niso slišali. Ob danem znaku preteče nevarnosti pa se mora vsakdo točno ravnati po izdanih predpisih. N.

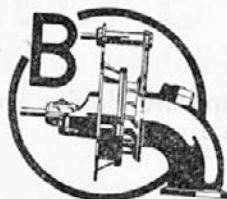
»GASILEC« izhaja vsakega 1. v mesecu in stane za člane letno 20 din. za čete in župe 25 din, za občine in druga oblastva ter zasebnike pa 30 din. Naročnina za inozemstvo 40 din. Posamezna številka stane 2.50 din. — List izdaja Gasilska zajednica za dravsko banovino v Ljubljani, zanjo odgovarja Franc Kramberger, mestni uradnik v Mariboru. — Urednik Franc Kramberger, mestni uradnik v Mariboru. — Tisk Tiskarne sv. Cirila v Mariboru, predstavnik Albin Hrovatin.

Prva pomoč za vsakogar

Gasilska brizgalna za vodo in
peno domači patentirani izdelek

ORIGINAL PASTOR-BERGLOVKA

PASTOR-ZAGREB, GUNDULIĆEVA 9

VODNE TURBINE

KOMPLETNE ŽAGINE OPREME
BENEŠKI JARMENIKI
TRANSMISIJE

STROJNO PODJETJE ING. BORŠTNAR
LJUBLJANA-ŠIŠKA, JERNEJEVA C. 18, TELEFON 45-60

Hranilnica Dravske banovine Maribor

Podružnica Celje

Sprejemamo vloge na hranilne knjižice in tekoči račun proti najugodnejšemu obrestovanju. Dajemo vsakovrstna posojila. Izvršujemo vse v denarno stroko spadajoče posle točno in kulantno. — Za vse vloge pri nas jamči Dravska banovina z vsem svojim premoženjem in vso davčno močjo.

PRVA PRODUKTIVNA ZADRUGA TESARSKIH MOJSTROV V LJUBLJANI

oblast. preizkušenih tesarских mojstrov
V LJUBLJANI

DEVINSKEGA ULICA 5 — TRNOVO
Telefon 36-47 — Poštni čekovni račun 14.726

Izvršuje vsa v tesarско stroko spadajoča dela

Plakate, vabila

ter vse ostale društvene tiskovine
izvrši lično in po zmernih cenah

TISKARNA „KOLEKTOR“

ALBIN POGAČNIK

STRAŽIŠČE PRI KRANJU

Telefon interurban 4

Gasilne aparate vseh vrst

in naknadne polnitve za vse aparate dobite po
konkurenčnih cenah pri trrdki

GOSPODARSKI PROCVIT DRUŽBA Z O. Z.

LJUBLJANA, RESLJEVA CESTA 13/I, TEL. 20-74

Najugodnejši nakup vina pri

Osrednji vinarski zadruzi

za Jugoslavijo

v Ljubljani r. z. z o. z.

Založna klet: Celovška cesta 81 — Pisarna: Kongresni trg 2

„SAVA“

obče zavarovalna delniška družba v Zagrebu

RAVNATELJSTVO ZA SLOVENIJO V LJUBLJANI

SV. PETRA CESTA ŠT. 2

Sprejema zavarovanja vseh vrst. — Delniška glavica
din 10,000.000,- polno vplačana. Družbeni garancijski sklad
preko din 40,000.000,-. Izplačane škode izza ustanovitve
družbe din 300,000.000,-

Zastopstva v vseh večjih krajih Slovenije